

INTERNATIONELLA HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Åldrande i Europa

Utmaningen för europeiska kommuner

Politisk kandidatuppsats inom statsvetenskap

Författare: Elin Erixon

Handledare: Mikael Sandberg

Jönköping januari 2009

Kandidatuppsats inom statsvetenskap

Titel: Åldrande i Europa, utmaningen för europeiska kommuner

Författare: Elin Erixon

Handledare: Mikael Sandberg

Datum: 2009-01-19

Ämnesord kommuner, verksamheter, huvudmannaskap, äldreomsorg, skol- och barnomsorg, demografi, åldrande samt kostnader

Sammanfattning

Uppsatsens syfte är att beskriva hur den offentliga verksamheten som kommunen i Jönköping står för tillhandahålls ute i sex olika kommuner i Europa. Uppsatsen skall även undersöka kommunernas utförandekapacitet för att möta behovet av äldreomsorg från ett ökande antal äldre människor. Detta problem ställer även krav på skol- och barnomsorgen att kunna erbjuda högkvalitativ service för att öka motivationen för ett ökat antal födda barn i samhället som i framtiden skall trygga försörjningskvoten för våra äldre och yngre.

I en enkät som skickats ut till de sex kommunerna har frågor ställts om förväntad demografiutveckling, offentliga och privata aktörer för kommunal verksamhet samt kostnader för kommunal verksamhet i offentlig- privat regi. Uppsatsen visar att det är främst demografi som påverkar kommunernas utförandekapacitet men att det även finns en korrelation mellan demografi samt två andra faktorer nämligen privata och offentliga aktörer samt omfattning av kommunala verksamheter.

Bachelor thesis in political science

Title: Ageing in Europe, the challenge for European municipalities

Author: Elin Erixon

Tutor: Mikael Sandberg

Date: 2009-01-19

Keywords: municipalities, public services, chiefdom, elderly care, child care, public school system, demography, private ownership and cost of public services.

The purpose of this thesis is to describe how public services are provided in six different municipalities around Europe. The services that are studied are chosen at the basis of services that are provided by the municipality in Jönköping. The thesis will also describe the performance capacity of the public services as a larger share of the European population grows older and will start to demand public elderly care. This ageing situation will also put pressure on public services for child care and schools in order to create incentives to couples and singles to bear more children.

In the thesis three factors have been discussed around the topic performance capacity: demography, private actors providing public services and costs of public services. The results are that demography plays an important role in providing public services and there is also a correlation between demography and the two other factors, private actors and cost of public services.

Innehållsförteckning

1	Introduktion	5
1.1	Problem	5
1.2	Syfte	5
1.3	Frågeställning	6
1.4	Metod.....	6
1.5	Design & urval	7
1.6	Källmaterial	2
1.7	Tidigare forskning	8
1.8	Disposition	8
2	Europeiska kommuners huvudmannaskap	10
2.1	Norden, Finland, Oulu.....	10
2.2	Danmark, Aalborg.....	11
2.3	Mellaneuropa: Österrike, Graz.....	13
2.4	Sydeuropa: Italien, Trento	15
2.5	Baltikum: Estland, Tartu.....	17
2.6	Östeuropa; Polen, Gorzow Wielkopolski.....	18
2.7	Kommuners strukturella uppbyggnad, jämförelse.....	19
3	Demografi	21
4	Aktörer inom kommunal verksamhet	25
5	Omfattning av kommunal verksamhet	29
6	Kommuners utförandekapacitet	33
7	Diskussion	38
7.1	Demografi	39
7.2	Aktörer inom kommunal verksamhet	39
7.3	Omfattning av kommunal verksamhet	40

Tabeller

Tabell 1 Utkomst av verksamhet	5
Tabell 2 Finland	10
Tabell 3 Ansvarsfördelning i Aalborg	12
Tabell 4 Danmark	12
Tabell 5 Österrike	13
Tabell 6 Österrikes skolsystem	15
Tabell 7 Italien	15
Tabell 8 Italiens skolsystem	16
Tabell 9 Estland	17
Tabell 10 Polen	18
Tabell 11 Fertilitet	21
Tabell 12 Befolkningsandel	22
Tabell 13 Försörjningskvot	22
Tabell 14 Befolkning indelat i ålderskategori	23
Tabell 15 Befolkning indelat i ålderskategori	23
Tabell 16 Demografi	24
Tabell 17 Huvudmannskap att föredra i Europeiska länder	26
Tabell 18 Aktörer inom äldreomsorg	27
Tabell 19 Aktörer inom skol- och barnomsorg	28
Tabell 20 Nationella kostnader för Äldreomsorg	29
Tabell 21 Nationella kostnader för Utbildning	29
Tabell 22 Kommunala kostnader för verksamheten äldreomsorg	30
Tabell 23 Kommunala kostnader för verksamheten skol- och barnomsorg ..	31
Tabell 24 Nationella åsikter om skolsystemet	33
Tabell 25 Nationella åsikter om Offentlig social verksamhet	34
Tabell 26 Kommuners utförandekapacitet för äldreomsorg	35
Tabell 27 Kommuners utförandekapacitet för skol- och barnomsorg	36

Bilagor

Bilaga 1 Enkätundersökning skol- och barnomsorg	46
Bilaga 2 Enkätundersökning äldreomsorg	51

1 Introduktion

I detta kapitel beskriver jag vad uppsatsen skall handla om, hur jag gått till väga och vilka källor som ligger till grund för uppsatsen. Jag beskriver mer ingående hur urvalet av mina sex kommuner har gått till och vilka verksamheter som ingår i min jämförelse. Kapitlet innehåller också en beskrivning av min modell som undersöker åldrandefrågan i mina kommuner.

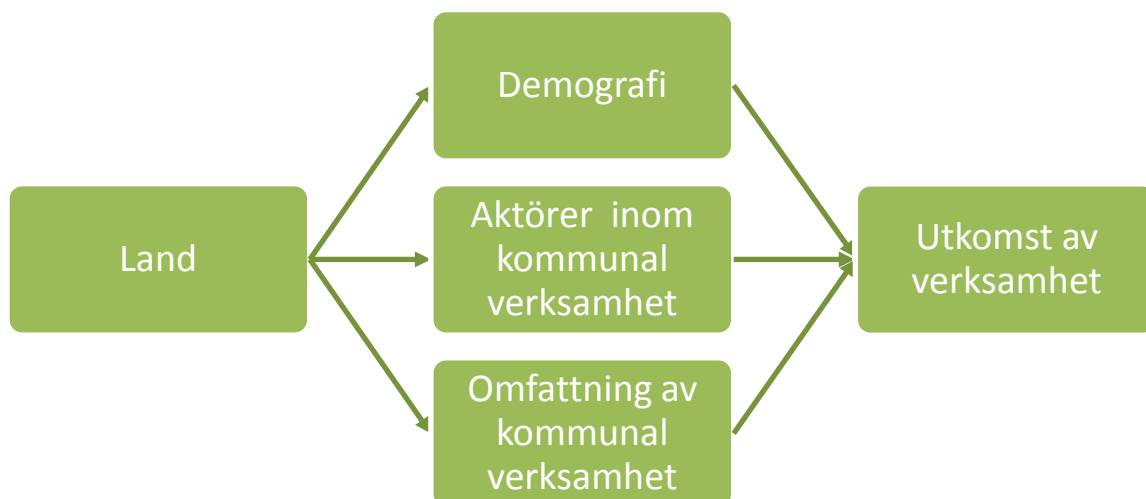
1.1 Problem

I denna uppsats belyser jag problemet med ett åldrande Europa och den fortsatta försörjningen av våra äldre. I fokus står sex länder som först har studerats angående huvudmannaskap för ett flertal kommunala verksamheter. Uppsatsen studerar även åldrandefrågan där två specifika verksamheter inom kommunen studeras, nämligen äldreomsorg samt skol- och barnomsorg.

Jag försöker precisera mitt forskningsproblem med hjälp av figuren nedan. Mitt intresse är att studera vilka faktorer som avgör kommunernas möjlighet att genomföra kommunala verksamheter som äldreomsorg och skol- och barnomsorg idag och om 15 år.

Figuren nedan ger en bild av tre faktorer som spelar viss roll för att bedriva kommunal verksamhet. Med utkomst från verksamhet menar jag kommunerna förmåga att tillhandahålla verksamheterna äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Faktorn land visar naturligtvis vilket land som undersöks. Faktorn demografi beskriver förhållandet mellan hur många personer det finns mellan ålderskategorierna 0-15 år samt ålderskategorin 65-80 år. Faktorn aktörer inom kommunal verksamhet beskriver relationen mellan antal privata och offentliga aktörer för verksamheterna äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Faktorn omfattning av kommunal verksamhet diskuterar den del av den totala kommunala budgeten som tillfaller verksamheterna äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Alla faktorer redovisas som de ser ut idag men det finns även ett tidsperspektiv av 15 år baserade på uppskattningar som finns från den enkätundersökning som skickats ut.

Tabell 1 Utkomst av verksamhet

Denna modell är framarbetad för denna uppsats och kommer inte att vara täckande för hela Europa. Detta är ett första försök att göra något liknande så modellen och dess prövning bör ses som trevande.

1.2 Syfte

Uppsatsens syfte är att visa hur den verksamheten som Jönköpings kommun ansvarar för tillhandahålls ute i sex olika kommuner i Europa. Uppsatsen skall även undersöka kommunernas möj-

ligheter för att möta behovet av äldreomsorg från det ökade antalet äldre människor. Detta problem ställer även krav på skol- och barnomsorgen att kunna erbjuda högkvalitativ service för att öka motivationen till att öka antalet födda barn i samhället. Det är barnen som i framtiden skall betala för service som tillhandahålls av kommunen.

1.3 Frågeställning

Vilka huvudmän finns i kommunerna för att tillhandahålla skol- och barnomsorg, socialtjänst, kultur, fritid och tekniska verksamheter, med en detaljerad indelning på varje verksamhet?

1. Hur påverkar demografin kommunernas verksamheter att producera tjänsten äldreomsorg samt skol- och barnomsorg till dess invånare?
2. Hur påverkar kombinationen av olika aktörer inom kommunens möjlighet att tillhandahålla äldreomsorg samt skol- och barnomsorg?
3. Vilka kostnader har kommunen idag för äldreomsorgen samt skol- och barnomsorg och hur kan denna kostnad komma att förändras i framtiden?

1.4 Metod

Uppsatsen har haft två data insamlingsområden. Det är genom internet via kommuners hemsidor och nationella departement hemsidor. Svårigheter har förekommit att finna information samtidigt som språkbarriärer ofta varit ett problem. Hemsidorna har oftast funnits på engelska men inte varit lika utförliga i sin information som på det inhemska språket. Problemet har lösts i de flesta fallen genom annat material från olika primärkällor.

Den andra delen består av enkätundersökningar, en om äldreomsorg och en om skol- och barnomsorg som skickats ut till varje kommun. Enkätundersökningen baserats på tre huvudfrågor: (1) demografi (2) aktörer inom kommunal verksamhet och (3) omfattning av kommunal verksamhet. Enkäten skickades ut till varje kommun, antingen till direkt ansvariga för verksamheten äldreomsorg samt skol- och barnomsorg eller till informationscenter med önskan om att den skickas vidare till berörda personer. Svårigheten med undersökningen var att säkert fastslå att enkäten hamnade hos rätt person och att denne också besvarade frågorna samt returnerade dem. Den statistik som använts är främst beskrivande såsom trädigram och enklare Excel diagram. Det material som inkommit från undersökningen var tänkt att behandlas i SPSS och med kausalanalyser men på grund av ett stort bortfall är antalet observationer för litet för ett givande resultat för SPSS. De resultat som kom in behandlas därför i Excel.

Antalet observationer i denna uppsats är begränsad till sex kommuner i sex europeiska länder. Jönköpings kommun är med i studien för utkomsten från verksamhet men har utelämnats i kapitlet om kommunernas verksamhetsfördelning. Att urvalet gjordes till sex kommuner är på grund av tidsbrist. Att studera EU:s alla medlemsstater i fråga om huvudmannaskap i kommuner skulle kräva alltför mycket tid. Studien har inriktat sig närmare på två stora verksamheter äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Att studera detta i alla medlemsländer är inte möjligt med den tidsbegränsning som finns, syftet är hellre en kvalitativ uppsats än en kvantitativ. Även om antalet observationer är få är det material som insamlats användbart i flera avseenden. Den enkätundersökning som gjorts är viktig eftersom den ger ett direkt utlåtande om den egna kommunen och dess verksamhetskapacitet idag och om 15 år.

I min enkätundersökning har frågorna varit indelade i tre delar, en för varje variabel enligt modellen ovan. Enkätens frågor är utformade så att respondentens egen bedömning ligger som grund för svaren. Varje fråga har en bedömningsskala med fem olika nivåer som sedan omvandlats till

en graderad skala från 1 till 5. Det var viktigt att frågorna var generella och direkta för att svaren skulle bli så precisa som möjligt, men också för att respondenten skulle ha möjlighet att ge sin bedömning (för en närmare titt på frågorna se bilaga 1 och 2).

Att mäta kommunernas utkomst från verksamheter utifrån de tre variablerna ställer krav på att variablerna är precisa och exakta. Variabeln demografi innehåller två ålderskategorier och begreppet försörjningskvot för idag och om 15 år. Ålderskategorierna är bestämda med ett intervall på 15 år vardera och försörjningskvoten är exakta siffror från statistiska källor. Variabeln aktörer inom kommunal verksamhet är exakt i avseendet att den beskriver relationen mellan privata och offentliga aktörer i den egna kommunen. Variabeln omfattning av kommunal verksamhet undersöker hur mycket av den totala kommunala budgeten som tillfaller de olika verksamheterna inom äldreomsorg och skol- och barnomsorg.

Är dessa variabler så pass exakta och precisa för att kunna förklara kommuners utförande kapacitet? Ja, i den mån att alla svaren baseras på kommunens egen uppfattning om verksamheten och att de själva har fått bedöma hur väl de anser verksamheterna fungerar idag och om 15 år. Dock kan variablerna inte ge en djupgående analys eftersom bortfallet hos en del av respondenterna har varit stort samt att variabeln omfattning bedömer hur mycket medel som tillfaller verksamheterna, den säger inget om verksamheterna får för mycket eller för lite pengar. Det gör att även om svaret på de frågorna hamnar i det lägsta spannet av svarsalternativ behöver det inte betyda att verksamheterna får för lite pengar. Variabeln omfattning av kommunal verksamhet får istället bedömas utifrån tidsperspektivet 15 år och hur mycket mer medel som beräknas tillfalla verksamheterna.

1.5 Design & urval

Designen för att studera modellen för utkomsten från verksamheterna är ”most similar system design” MSSD. Den går ut på att jämföra olika länder för att finna likheter eller skillnader att dels producera kommunal verksamhet och deras likheter och skillnader att möta behovet av kommunal verksamhet för ett åldrande Europa. Modellen undersöker hur den enskilda verksamheten tillhandahålls idag men även hur den kan komma att tillhandahållas i framtiden.

Variabeln demografi innehåller försörjningskvoter idag och i framtiden samt befolkningsutveckling i de sex olika kommunerna.

Variabeln aktörer inom kommunal verksamhet innehåller variationen mellan privata, offentliga, intresseorganisationer med flera. Det finns variation mellan länderna utifrån tradition av huvudmannaskap. I tidsperspektivet 15 år undersöks också hur relationen mellan offentliga och privata aktörer kommer att förändras och vilken variation det kan komma att finnas.

Variabeln kostnader för verksamheterna undersöker hur kommunerna skiljer sig i att bekosta verksamheterna, och hur kostnaderna beräknas förändras i framtiden.

De sex länderna med respektive kommuner är Finland, Danmark Österrike, Italien, Polen och Estland. Länderna har valts ut för att alla representerar geografiska delar av den Europeiska Unionen. Länderna är alla medlemmar i EU och representerar de geografiska områdena Norden, Nordeuropa, Sydeuropa, Baltikum och Östeuropa. Vidare används dessa kommuner i rapporten Urban Audit från Jönköpings kommun, där Jönköping jämförs med likande europeiska kommuner i frågan om folkmängd, storlek, utbildningsnivå mm.

<i>Land</i>	<i>Kommun</i>
Finland	Oulu (Uleåborg)
Danmark	Aalborg
Österrike	Graz
Italien	Trento
Estland	Tartu
Polen	Gorzow Wielkopolski

Tabellen nedan visar de verksamheter som undersöks i uppsatsen. Jag valde denna indelning eftersom Jönköpings kommun har delat in sin verksamhet enligt detta schema. Man skall naturligtvis vara medveten om att denna strukturella indelning inte är representativ för de övriga kommunerna då andra indelningar kan finnas. Jag valde dock att gruppera verksamheterna för att lättare kunna jämföra dem.

<i>Land, kommun</i>	<i>Verksamheter</i>
Skol- och barnomsorg	Dagis
	Förskola
	Grundskola (åk 0-9)
	Gymnasieskola
Socialtjänst	Äldreomsorg
	Familj- och individomsorg
	Psykiska och fysiska funktionshinder
Kultur	Biblioteksverksamhet
Infrastruktur	Skötsel av parker, gator och vägar

1.6 Källmaterial

Materialet i uppsatsen består främst av primärkällor som kommuninformation från respektive kommuners hemsidor. Primärkällor är rapporter från EU kommissionen samt statistik från EUROSTAT. Statskontoret i Stockholm har skrivit en rapport där europeiska kommuner jämförs på liknande sätt som i denna uppsats och ligger även då till grund för studier av vissa av mina länder. Sekundärkällor har varit Anders Lidströms studie om kommunsystem i Europa 2003. Andra sekundärkällor har varit artiklar som tar upp ämnet det åldrande Europa och dess problematik.

Det europeiska organet Eurofound har publicerat ett antal enkätundersökningar om medborgarna i Europa och deras livssituation. I enkäten "Quality of life" från 2003 undersöks 26 000 personer från 28 länder om deras inställning till deras livssituation i ämnen som arbete, socialt liv,

skola, hälsa mm. Attitydundersökningarna spelar en viss roll för kapitlet utförandekapacitet och kommer att läggas in i analysen och diskussionen.

EU:s egen statistikbyrå Eurostat har mycket material angående demografi och förväntad befolkningstillväxt samt beroenderelation mellan äldre och yngre. Dessa har varit mycket behjälpliga i arbete med variabeln demografi.

1.7 Tidigare forskning

Anders Lidström har skrivit en bok om kommunsystem i Europa där han strukturerat går igenom Europas alla länder och beskriver ländernas kommunsystem utifrån olika aspekter. Bland annat beskriver han den grundläggande strukturen, självstyrelsens reglering, kommunernas organisation och uppgifter, finansiella förhållanden och den lokala självstyrelsens demokratiska förankring.

Statskontoret i Stockholm publicerade 2002 en rapport: ”*Stat/kommunrelationer i Europa*” En studie av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan den centrala, regionala och lokala nivån i nio europeiska länder. Här representeras endast sex länder och några av dem finns även med i denna uppsats.

Tidigare forskning på detta område är mycket begränsat. Som jag förklarade i avsnittet 1.1 är detta en förstudie inom ämnet och att hitta material som stödjer min modell har varit svårt. Det finns material utgivet av Europeiska kommissionen som diskuterar relationen mellan privat upphandling inom kommunen, detta började främst inom bygg- och sanitär branschen men kan komma att utvecklas inom fler verksamheter. Resterande variabler har stöd av statistik från Eurostat eller material från Eurofound.

1.8 Disposition

I kapitel två beskrivs de sex olika kommunerna och deras fördelning av huvudmannaskap i kommunal verksamhet. Alla sex kommunerna har en egen matris där det framgår vilken nivå samt aktör som har ansvaret för att tillhandahålla de olika verksamheterna. Kommunerna är först indelade geografiskt och sedan efter respektive land. Endast de nordiska länderna Danmark och Finland tillhör samma avsnitt på Norden. Kapitel två avslutas med en kort jämförelse av den strukturella uppbyggnaden av kommunerna där ett träd-diagram grupperar de olika verksamheterna.

Kapitel tre beskriver variabeln demografi på det nationella och kommunala planet där förändringar i befolkningstillväxten beskrivs och dess betydelse för försörjningskvoten för våra äldre i framtiden. Även fruktsamhetsutvecklingen ingår i detta kapitel. Kapitlet diskuterar de tre kommunerna som svarade på enkäten och utifrån deras egen bedömning av den demografiska utvecklingen i den egna kommunen.

Kapitel fyra diskuterar olika aktörer för att tillhandahålla olika verksamheter i kommunen, främst äldreomsorg och skol- och barnomsorg. Diskussionen har främst handlat om relationen mellan det privata och offentliga och huruvida det kan se ut i framtiden. Både privata och offentliga aktörer inom skol- och barnomsorg påverkas av nedskärningar och högre elevkullar som svänger med jämna mellanrum. Vad aktörer inom äldreomsorgen väntar är en uppgång av efterfrågan på deras tjänster och detta beskrivs utifrån respektive kommun från enkätundersökningen.

Kapitel fem avhandlar kostnader för kommunal verksamhet och hur dessa kan komma att förändras i framtiden. Det redovisas även nationella kostnader för alla sex länder och för funktio-

nerna äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Fokus i kapitlet ligger på de tre länderna som deltagit i enkätundersökningen.

Kapitel sex tar upp konceptet utförandekapaciteten. Här redovisas en enkätundersökning som är gjord av Eurofound och där alla medlemsstater är med i en undersökning om deras tillfredsställelse av den nationella sociala hjälpen samt utbildningssystemet. Eurofound har en stor databas med flera frågor från olika områden där endast några frågor har plockats ut som passar till denna uppsats. I kapitlet beskrivs kommunernas egna åsikter om dess utförande av verksamheterna äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Här har endast de tre kommunerna från enkäten diskuterats eftersom de endast är möjliga att applicera på den utförandekapacitetsmodell som ligger till grund för arbetet. Som avslutning för kapitlet återfinns mina åsikter om vilka faktorer som är mest betydande för utförandekapacitet.

I det sjunde kapitlet finns en diskussion där alla tre kommunerna återkommer och deras verksamhet äldreomsorg samt skol- och barnomsorg diskuteras utifrån hur de kan påverka variabeln utförandekapacitet. Kapitlet innehåller även mina kommentarer om modellen och hur variablerna påverkar kommunernas utförandekapacitet.

2 Europeiska kommuners huvudmannaskap

I detta kapitel redovisas de sex olika kommunerna och deras fördelning av huvudmannaskap för olika verksamheter.

2.1 Norden, Finland, Oulu

1917 blev Finland en självständig stat från tidigare svenskt och ryskt inflytande. Tack vare det svenska inflytandet är Finlands kommunala uppbyggnad likande den i Sverige.

I kommunen Oulu är stadsfullmäktige det högsta beslutande organet. De beslutar om grunderna för ekonomiska och finansiella ärenden och stadens utveckling. Det är stadsfullmäktiges roll att sätta upp kvalitativa och operativa mål för de olika förvaltningssektorerna. Under stadsfullmäktige finns stadsstyrelsen, deras uppgift är att svara för stadsförvaltningen och ekonomin samt att förbereda ärenden till stadsfullmäktige. Stadsstyrelsen fungerar också som det verkställande organet och laggranskande organet för stadsfullmäktige (ouka.fi).

Tabell 2 Finland

Finland, Oulu	Verksamheter	Kommunal	Regional	Statlig	Privat	Organisationer	Annan
Skol- och barnomsorg	Dagis ¹	X			X		
	Förskola	X			X		
	Grundskola (åk 0-9)	X			X		
	Gymnasieskola	X					
Socialtjänst	Äldreomsorg	X			X		
	Familj- och individomsorg	X					
	Psykiska och fysiska funktionshinder	X				X	
Kultur	Biblioteksverksamhet	X		X			
Infrastruktur	Skötsel av parker, gator och vägar	X					

¹ 90 % kommunal verksamhet och 10 % privat (familjedagvård) antalet barn 2007 var 5524 st.

Skol- och barnomsorg bedrivs i Finland på samma sätt som i Sverige. Dagisverksamheten i Oulu sker mestadels kommunalt (90 %) men även privata alternativ finns (ca 10 %). Kommunen har ansvar att tillhandahålla verksamheten i form av antingen daghem eller familjedagvård. Alla sexåringar har enligt lag rätt till förskoleverksamhet från kommunen och i Oulu deltar 90 % av alla sexåringar i förskoleverksamhet (oph.fi). Det är främst inom daghemmen som förskoleverksamheten sker. (Privata alternativ inom förskolan är tillåtet)

Grundskolan i Oulu omfattar årskurs 1-9 för åldrarna 7-16 år och räknas till det första stadiet inom det finska utbildningssystemet. Även här är det kommunen som är huvudman men det finns även en liten andel privatskolor i kommunen. Grundskoleundervisningen är kostnadsfri och staten betalar en statsandel till den som anordnar utbildningen. Andelen beräknas €/ elev som utbildningsministeriet varje år fastställer. Även de privata skolorna tilldelas statsandelar och det är sällsynt att eleverna och deras familjer får betala en avgift för att studera på privatskolan. Gymnasieskolan och yrkesinriktade grundexamina räknas till det andra stadiet inom utbildningssystemet. Undervisningsministeriet beviljar tillstånd att ordna gymnasieutbildning. Utbildningsanordnare kan vara en kommun, en samkommun eller ett privat registrerat samfund eller en stiftelse. I Oulu finns 12 st. gymnasium inklusive vuxengymnasium och 5 st. yrkesinriktade läroanstalter.

Inom äldreomsorgen i Oulu är hemtjänstverksamheten störst. 91 % av invånarna över 75 år bor fortfarande hemma och får hjälp av hemtjänsten. I Oulu finns totalt 258 platser på serviceboenden, 34 tillhör stadens egna men 224 köptes av privata eller utomstående serviceproducenter.

Familj- och individomsorgens funktioner är att hjälpa till med problem inom familjerelationer som kan inkludera alkohol, droger eller relationer med barnen. I Oulu erbjuder även kommunen öppenvårdstjänster inom barn- och ungdomspsykiatri, uppfostrings- och familjerådgivning men också tjänster för missbrukare (ouka.fi). Kommunen betalar även utkomststöd till familjer som inte klara av dagliga utgifter. Utkomststödet består av tre delar, grundläggande-, kompletterande- och i vissa fall förebyggande utkomststöd. Grunddelen är utformad för att täcka hushållets kostnader som mat, kläder och hygien. Även mindre kostnader för hälso- och sjukvårdskostnader, resekostnader med lokaltrafik samt prenumerationer av tidningar och kostnader för tv och telefoni (stm.fi).

Tjänster för psykiska och fysiska funktionshinder tillhandahålls av kommunen. Inom ramen för fysiska funktionshinder är primärmålet att hjälpa personerna att leva ett självständigt liv med de hjälpmedel som krävs. I andra hand tillhandahålls tjänster för boende, transport och tolktjänster. Inom psykiatrin är kommunen enda aktörer för vuxenpsykiatri, dock skall det tilläggas att frivilligorganisationer spelar en mycket stor roll inom missbruksvården där många vårdtagare även har psykiska problem, kommunen kan här köpa tjänsten av frivilligorganisationerna (stm.fi).

Inom kulturverksamheten är biblioteken den största verksamheten. Det finska bibliotekssystemet är väl utbyggt och tillgängligt för alla. Den allmänna kommunala biblioteksverksamheten har i uppgift att främjar befolkningens fortbildning och utveckling. De finska biblioteken är välbesökta, ca 80 % av finländarna besöker bibliotek och det finns även bibliotek för synskadade. Dessa heter Celia och fungerar på samma sätt som de kommunala men drivs av den finska staten (minedu.fi).

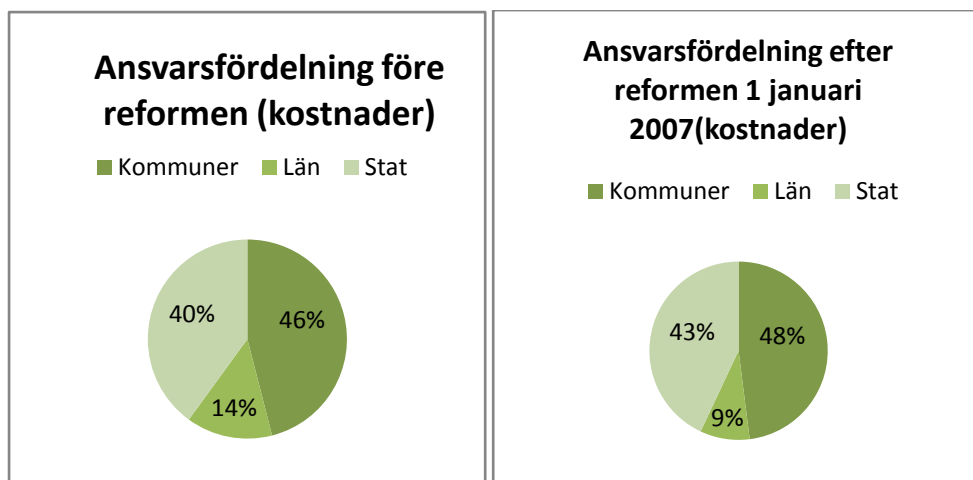
Den infrastrukturella delen av Oulu, skötsel av parker, gator och vägar drivs av den tekniska centralen som är en expert- och beställarverksamhet. Den tekniska centralen har ansvaret för staden trafik- och miljöplanering och dess utförande. Eftersom tekniska centralen är ett beställarorgan får själva utförandet av skötsel av parker, gator och vägar klassas som privat men med ett kommunalt ansvar.

2.2 Danmark, Aalborg

Liksom Sverige har Danmark en stor offentlig sektor där den nordiska modellen efterlevs. Den 1 januari 2007 infördes en ny kommunreform i Danmark där 271 kommuner nu istället blev 98 stycken. Länen har ersatts av fem regioner, där Aalborg ingår i region Nordjylland. Antalet in-

vånare i Aalborg kommun uppgår till 192 353 invånare efter reformen. Den nya reformen syftar till att ge kommunerna ökat ansvar för den offentliga verksamheten, ett minskat ansvar för regionerna men samtidigt ett ökat ansvar för staten.

Tabell 3 Ansvarsfördelning i Aalborg

Data från Inderings- og. sundhedsministeriet

Tabell 4 Danmark

Danmark, Aalborg	Verksamheter	Kommunal	Regionalt	Statligt	Privat	Organisationer	Annan
Skol- och barnomsorg	Dagis	X			X		
	Förskola ¹	X			X		
	Grundskola (åk 0-9) ²	X			X		
	Gymnasieskola			X			
Socialtjänst	Äldreomsorg	X					
	Familj- och individomsorg	X	X				
	Psykiska och fysiska funktionshinder	X	X				
Kultur	Biblioteksverksamhet	X					
Infrastruktur	Skötsel av parker, gator och vägar	X					

¹Förskolan kallas Barnhave och ingår i den danska grundskolan.

²Frivilligt att även gå ett 10e år inom grundskolan.

Kommunerna i Danmark är skyldiga att ordna dagisplats till sina medborgare. I Aalborg finns det platsgaranti för alla barn mellan 0-5 år i kommunen och i det egna området. Från och med 1 oktober 2005 blev det lagligt att tillhandahålla privat dagisverksamhet i enighet med kommunens bestämmelser. Aalborg har även sex- års verksamhet kallad barnhaveklass som är 1-årig. Därefter följer grundskolan som är 9-årig men också ett frivilligt 10:e år inom grundskolan innan gymnasiet. I Aalborg kommun finns 50 st. kommunala grundskolor och 14 privata/friskolor. Totalt sett går ca 20 000 barn i kommunal grundskola under läsåret 2008/2009 (Barnhave till åk 10) och 2500 barn i privata eller friskolor (barnhave till åk 10) under läsåret 2007/2008. Andelen barn i privata friskolor utgör 11 % av den totala befolkningsgruppen (Elevtal i folkskolorna, elevtal i privatskolorna) Efter kommunreformen har ansvaret för gymnasieskolan flyttats från det regionala planet till det statliga, för att skapa en mer konsekvent gymnasieutbildning för alla ungdomar i Danmark.

Inom socialverksamheten för äldreomsorg med mera är även detta berört av kommunreformen. Kommunen övertar uppgiften att reglera, leverera och finansiera social verksamheten. Men det förekommer även att länet ansvarar för uppgifter som att ta hand om barn och ungdomar som har svårt att anpassa sig i skolan och samhället. Detta sker om kommunen och regionen avtalat om detta under 2006. Dock kan kommunen överta sociala funktioner från länen när helst dessa har kapacitet och vilja för det.

För funktionen psykiskt- och fysiskt funktionshindrade har kommunen ansvaret tillsammans med länet som också svarar för hjälp till människor med särskilda behov. Inom psykiatrin finns det även många med alkohol- och drogproblem. För att hjälpa dessa människor är det även kommunen som har ansvaret. Sammantaget kan man säga att många av funktionerna som tidigare var ålagda länen har nu flyttats ned till kommunnivå, men där det finns överrenskommelse under år 2006 kan viss verksamhet ändå förekomma på länsnivå.

Kulturverksamheten i Danmark i form av bibliotek sköts av kommunen. Kommunen är även tvingad att driva en musikskola för stadens invånare. Det lokala vägnätet och skötseln av parker är även det en uppgift för kommunen.

2.3 Mellaneuropa: Österrike, Graz

Tillsammans med Österrike ingår även Tyskland och Schweiz i kategorin Mellaneuropa. I denna uppsats är fokus dock enbart på Österrike. Alla tre länder är federalstater med starka kommuner/regioner och där statsmakten är delad mellan en federal och delstatlig nivå (Lidström 2003 s.17).

Graz är distriktet i delstaten Steiermark som är en av Österrikes nio delstater. Graz innehar eget statut och är den federala nivån för regionen Steiermark.

Tabell 5 Österrike

Österrike, Graz	Verksamheter	Kommunal	Regional	Statlig	Privat	Organisationer	Annan
Skol- och barnomsorg	Dagis ¹	X	X		X		
	Förskola	X	X		X		
	Grundskola (åk 0-9)	X	X		X		

	Gymnasieskola	X	X		X		
Socialtjänst	Äldreomsorg		X			X	
	Familj- och individomsorg		X			X	
	Psykiska och fysiska funktionshinder		X				
Kultur	Biblioteksverksamhet	X					
Infrastruktur	Skötsel av parker, gator och vägar ²	IU	IU	IU	IU	IU	IU

¹75% av verksamheten(kindergarten)produceras kommunalt

² IU = ingen uppgift

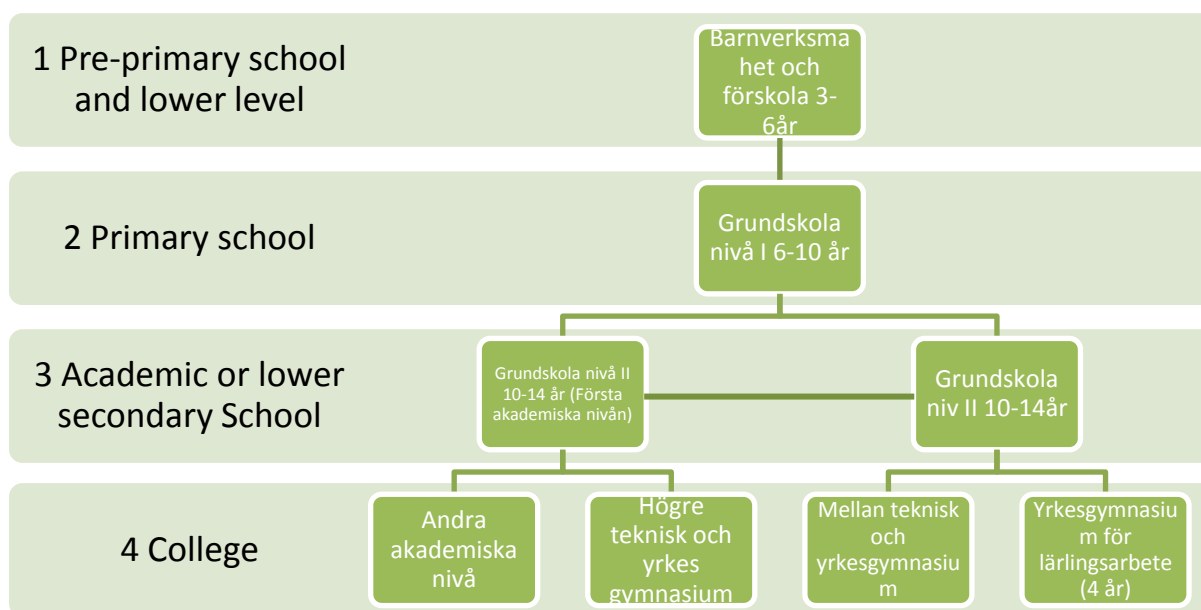
Dagisverksamheten i Graz är till största delen offentlig och sköts av både kommunen och av den federala nivån. Privata alternativ tillhandahålls främst av kyrkan eller andra religiösa organisationer (Development of education in Austria s.19-20)

Skolsystemet i Österrike består av en ettårig förskola och vidare in i grundskolan. De fyra första åren i grundskola (Volksschulen) är indelad i två block, grundläggande I och II. (bmukk.gv.at) Påföljande fyra år är även inom grundskolan (Hauptschule) och är mer inriktad på den individuella eleven och dennes intressen, förmågor och möjligheter. Hela den Österrikiska grundskolan innefattas av 9 års skolplikt. Eleverna kan själva välja att studera i en offentlig eller privat skola.

Det federala styret i Graz ansvarar för Grundskolans andra nivå samt gymnasieutbildning, Den offentliga skolan sköts antingen av den regionala utbildningsstyrelsen eller av provinsstyret, det är också den regionala utbildningsstyrelsen som är arbetsgivare för alla lärare. Specialskolor för barn i åk 1-4 med särskilda behov sköts av federalstyret.

Den gymnasiala utbildningen i Österrike kallas "Oberstufenrealgymnasium" och består egentligen av åk 9-12. Skolorna som tillhandahåller gymnasium har utbildning ända från åk 5-8 då man även väljer åk 9-12. Det finns flera olika gymnasieskolor helt efter intressen och tidigare val. Nedan finns en figur som förklarar det österrikiska skolsystemet (Development of education in Austria s.39 ff.)

Tabell 6 Österrikes skolsystem

Socialtjänster på federal nivå är bland annat socialbidrag, äldreomsorg samt omsorg för funktionshindrade. Frivilligorganisationer och politiskt obundna organisationer står även de för dessa verksamheter. Länderna (federalnivån) har även en egen socialtjänstlag som reglerar socialtjänster som hemtjänst samt finansiering av ålderdomshem (eurofound 2008).

Stadsbiblioteket i Graz är allmänt och sköts av staden. Det finns sex stycken bibliotek varav tre är universitetsbibliotek.

2.4 Sydeuropa: Italien, Trento

Italien präglas av stora kulturella och ekonomiska skillnader mellan den norra och den södra delen. Trento ligger i norra Italien och är huvudstad i regionen Trentino-Alto Adige och i provin- sen Trento. Provinsen Trento betraktas som kommunnivå i detta avsnitt.

Tabell 7 Italien

Italien, Trento	Verksamheter	Kom- munal	Regio- nal	Statlig	Privat	Organ- sationer	Annan
Skol- och barnom- sorg	Dagis	X			X		
	Förskola ¹	X			X		
	Grundskola (åk 0-9)	X	X		X		
	Gymnasieskola	X	X		X		
Socialtjänst	Äldreomsorg ²	X					X
	Familj- och individomsorg	X					X

	²						
	Psykiska och fysiska funktionshinder	X					X
Kultur	Biblioteksverksamhet	X					
Infrastruktur	Skötsel av parker, gator och vägar	IU	IU	IU	IU	IU	IU

¹Del av den italienska grundskolan

² familjen under kategorin ”annan”

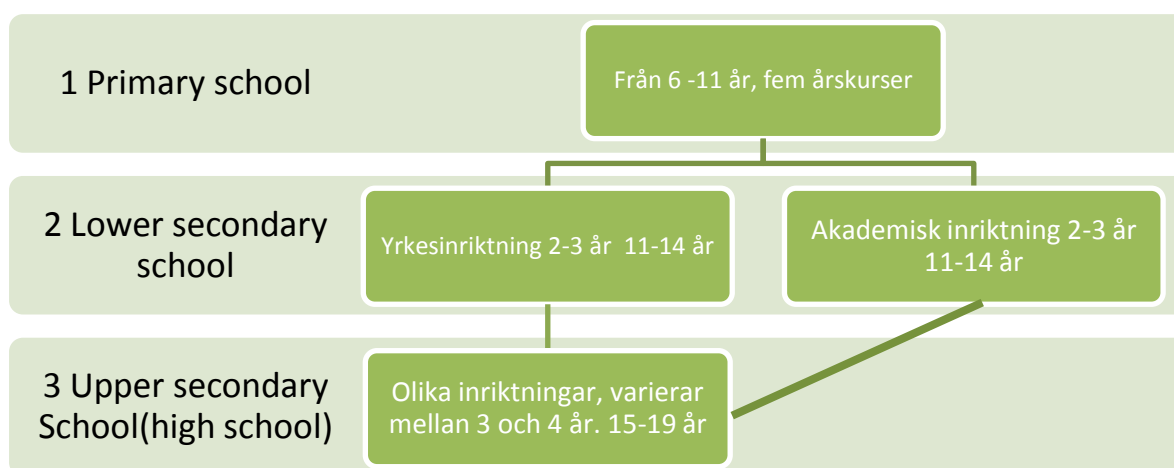
Dagisverksamheten i Trento eller ”nursery school” finns till för alla barn från tre års ålder upp till 5 års ålder och är en frivillig verksamhet. Denna verksamhet kan tillgodoses av kommunen Trento eller från privata alternativ. Den offentliga verksamheten är gratis medans den privata är förenat med en avgift. Föräldrarna är fria att själva avgöra vilken skola deras barn skall gå i, enda restriktionen som kan finnas är tillgängligheten av skolor och utbildad personal (The education system in Italy 2005)

Verksamhet innan tre års ålder kan vara svårt att ha tillgång till i Italien, ingen ansvarsfördelning på kommuner eller annan statlig aktör finns för att tillgodose dagis innan tre års ålder. Det är upp till varje familj att ordna tillsyn av sina barn i egen regi. Detta problem har bland annat uppmärksammats i en artikel av Daniela Del Boca och Daniela Vuri om den dåliga matchningen mellan arbete och barnomsorg i Italien (*Del Boca - Vuri 2007*)

Den förskola som vi benämner sex- årsverksamhet I Sverige är en blandning av ”nursery school” och grundskolan. Barnen i Italien börjar skolan vid sex års ålder och innan dess finns den ovan nämnda 3-5 års verksamhet.

Den italienska grundskolan är obligatorisk i tio år, fördelat på olika nivåer. Nedan finns en figur för att enklare illustrerar skolsystemet.

Tabell 8 Italiens skolsystem

Den Italienska staten är skyldig att ordna utbildning för alla medborgare men har även lagfast att privata aktörer även får tillhandahålla utbildning. Dock har staten inget ansvar för att finansiera den privata skolan utan bara den egna offentliga skolan. Den italienska staten har även genom en

ny lag 1997 delegerat uppgiften att tillhandahålla utbildning till den regionala och provins administrationen. I Trento betyder detta att både provinsen Trento och regionen Trentino-Alto står för huvudmannaskapen för skolan (The education system in Italy 2005 s. 15-16).

Den sociala verksamheten i Italien och Trento är starkt präglad av familjens roll i att ta hand om sina äldre och andra familjemedlemmar. Detta skiljer sig även mellan den norra och södra delen där den norra delen har bättre inkomster och den södra delen är fattigare. Även om familjen har stor betydelse i socialsystemet finns även offentliga aktörer som tillhandahåller socialtjänster. Äldrevården har länge varit präglad av det familjära, särskilt av vård av den egna makan/maken eller av döttrar eller andra kvinnliga släktingar (eurofound 2008).

Kommunen Trento tillhandahåller även kommunala tjänster för äldrevård. Hemtjänstverksamhet och matleveranser finns att få från kommunen för att kunna bo kvar i det egna hemmet. Socialtjänsten i Trento har även samarbete med privatpersoner, organisationer och andra myndigheter för att kunna tillhandahålla socialvård till medborgarna. Återigen är familjen en viktig del i den sociala strukturen. Kommunen Trento har även verksamhet för familjer, ensamstående och individer som behöver stöd och hjälp på olika sätt. Exempelvis så finns det ekonomiskt stöd, psykiatristöd, ungdomsvård och andra enheter som hjälper den som befinner sig i kris.

Biblioteksverksamheten i Trento är kommunal. Det finns ett antal bibliotek både ett kommunalt, musik bibliotek och universitetsbibliotek. Skötseln av gator, park och vägar finns det inga uppgifter om.

2.5 Baltikum: Estland, Tartu

Estland fick sin självständighet i mars 1991 genom en folkomröstning, självständigheten erkändes senare snabbt av både Ryssland och övriga världen. Befolkningen präglas av ester och ryssar då en medveten inflyttning från Ryssland genomfördes efter att Sovjet återtagits Estland från Nazisterna under 1940-talet. Idag består ryssar av ca 1/3 av befolkningen. Staden Tartu är en av de sex största städerna i landet som även innehar befattningen län (maakund). I Estland finns inget regionalt styre utan allt sker kommunalt. Tartu fungerar därför som den kommunala nivån i detta avsnitt (Stat och kommunrelation i Europa s.24, 28).

Efter 1991 genomfördes en kommunstyrelse reform som syftade till att decentralisera makten från staten till kommunerna och komma bort från det sovjetiska systemet med elitregioner (lgi.osi.hu). Det regionala styret är avskaffat i Estland och numera delar kommunerna och staten på de offentliga verksamheterna.

Tabell 9 Estland

Estland, Tartu	Verksamheter	Kommunal	Regional	Statlig	Privat	Organisationer	Annan
Skol- och barnomsorg	Dagis	X			X		
	Förskola						
	Grundskola (åk 1-9)	X			X		
	Gymnasieskola	X			X		

Socialtjänst	Äldreomsorg	X		X			
	Familj- och individomsorg	X					
	Psykiska och fysiska funktionshinder	X		X			
Kultur	Biblioteksverksamhet	X					
Infrastruktur	Skötsel av parker, gator och vägar	X					

Dagisverksamheten sköts kommunalt och privat. Det är kommunens ansvar att ordna barnverksamhet till alla fasta boende i Tartu. Andelen privata alternativ är begränsade till fyra stycken, medans det finns 27 offentliga barnverksamheter. Skolorna är kommunala och även där finns ett fåtal privata alternativ, tre privatskolor finns från årskurs 1-9 och en skola från åk 1-12 (gymnasium). Förskolan är frivillig och fortgår tills barnen är 7 år och börjar i grundskolan där barnen har skolplikt till dess att de är 17 år. Skolsystemet är uppbyggt på nio år i grundskolan och treårig utbildning på gymnasium, antingen yrkesgymnasium eller teoretiskt gymnasium (estonica.org).

Inom socialtjänsten svarar kommunen för familj- och barnomsorgen. Den resterande delen delas mellan staten och kommunen men där kommunen bland annat har verksamhet för hemtjänst (Stat och kommunrelation i Europa s.27).

I Tartu finns kommunalt bibliotek även om ansvaret för kultur- och fritidsverksamheten är delat mellan kommun och stat.

Infrastrukturen i Tartu sköts ärenden av kommunen där det är vanlig att kommunen köper tekniska tjänster från privata företag.

2.6 Östeuropa; Polen, Gorzow Wielkopolski

Polen fick sin självständighet från Sovjet 1989. Polen var först ut med att trotsa det sovjetiska styret. Liksom i Estland avskaffades alla regionala nivåer mellan staten och kommunen men efter diskussioner infördes 1999 två nivåer, nämligen regioner (województwo) och distrikt (powiat). Kommun nivån kallas gmina och det finns idag 2489 kommuner, 373 distrikt och 16 regioner (Lidström s.116). Gorzow Wielkopolski är distriktet som här bennämns som kommun och staden är det administrativa centret för distriktet med dess 65 500 invånare.

Tabell 10 Polen

Polen, Gorzow Wielkopolski	Verksamheter	Kommunal	Regional	Statlig	Privat	Organisationer	Annan
Skol- och barnomsorg	Dagis	X					
	Förskola ¹	X					

	Grundskola (åk 1-9)	X					*
	Gymnasieskola		X				
Socialtjänst	Äldreomsorg	X	X				
	Familj- och individomsorg	X	X				
	Psykiska och fysiska funktionshinder		X				
Kultur	Biblioteksverksamhet		X				
Infrastruktur	Skötsel av parker, gator och vägar	X					

¹Förskolan hör ihop med dagis, från tre års ålder.

* Det finns alternativa skolor som bedrivs av intresseorganisationer utan vinstintresse. Elever i dessa skolor representerar 1 % av totala antalet elever i Polen. (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Employment developments in childcare services for school-age children Poland, Dublin 2006)

Den kommunala nivån har olika typer av ansvar; egna, delegerade och anförtrodda. Med egna ansvarsområden menas att kommunen får själva bestämma om de vill bedriva verksamhet där de anser att behovet finns. Delegerade verksamheter är uppgifter delegerade till kommunen enligt lag och anförtrodda verksamheter är sådana som är avtalade eller tillkommit efter överrenskommenelse. Delegerade uppgifter av staten skall även utföras så som staten har bestämt det vill säga enligt ramlagar istället för mållagar (Stat och kommunrelation i Europa s.74-75).

Dagisverksamheten i Gorzow Wielkopolski startar vid tre års ålder och fortgår tills barnen startar grundskolan vid sju års ålder. Skolsystemet i Polen är liknande det i Sverige. Grundskolan innehåller åk 1-6 och är följt av högstadiet i tre år (homeweb.mah.se). På den gymnasiala nivån finns flera profilerade skolor för yrkesutbildning eller mer akademisk inriktning och även den är tre-årig. Det är kommunens uppgift att tillgodose grundskolan, medens den regionala nivån (województwo) ansvarar för högre utbildning (gymnasium).

Socialtjänsten är även den delad mellan kommunen och regionen. Kommunen svarar för den största delen av socialtjänst medens region svarar för handikappsomsorgen som enligt lag är ålagda regionerna.

Biblioteksverksamheten i Gorzow Wielkopolski sköts på den regionala nivån. Infrastruktur verksamhet som skötsel av parker, gator och vägar åligger kommunen medens region har ansvar för utvecklingen av regionens väg- och transportnät (Ibid. 75).

2.7 Kommuners strukturella uppbyggnad, jämförelse

De europeiska kommunerna visar på stor likhet i frågan om decentraliserad verksamhet och relationen mellan det offentliga och privata. I detta avsnitt följer en kort diskussion utifrån relationen privat- och offentlig verksamhet. Relationen mellan det privata och offentliga i de sex kommunerna ser till en början lika ut men i detalj är utbredningen av privat verksamhet mycket olik. I de nordiska länderna Finland och Danmark är välfärdssystemet väl utbyggt och den privata vården ses som ett komplement istället för grundläggande nödvändighet. Kommunens roll är tydlig att det yttersta ansvaret alltid vilar på dem men att tredje part som privata aktörer är tillåtna på

marknaden. Debatten om privata aktörer i det offentliga har länge pågått och kanske särskilt i de nordiska länderna där idén om det offentliga välfärdssystemet är starkt förankrat. Kritiken mot privata aktörer är att dessa bedriver verksamhet i vinstintresse och skapar ett samhälle enbart för den som har pengar nog att betala för sin vård och annan verksamhet.

Systemet ser annorlunda ut i Graz där verksamheterna är fördelade mellan den kommunala och regionala nivån samt att privata alternativ är närvarande inom nästan alla verksamheter. Det är även i Graz som vi hittar aktörer i form av organisationer som är med och bidrar med verksamheter.

Kommunen Trento i norra Italien har en utbredd kommunal verksamhet med undantag från grundskola och gymnasieskola som organiseras på den regionala nivån. Italien har även privata aktörer inom det som vi kallar skol- och barnomsorgen. Italien har nationella skillnader mellan den norra rika delen och den södra mer fattiga delen. En jämförelse av Italiens kommunsystem skulle kunna vara en egen uppsats i sig.

Baltstaten Estland med kommunen Tartu är i princip enbart kommunal i sin verksamhet med undantag av privata alternativ. Efter Estlands frigörelse under tidigt 1990-tal avskaffades all regionalstyrning och kommunalt styre tog överhand.

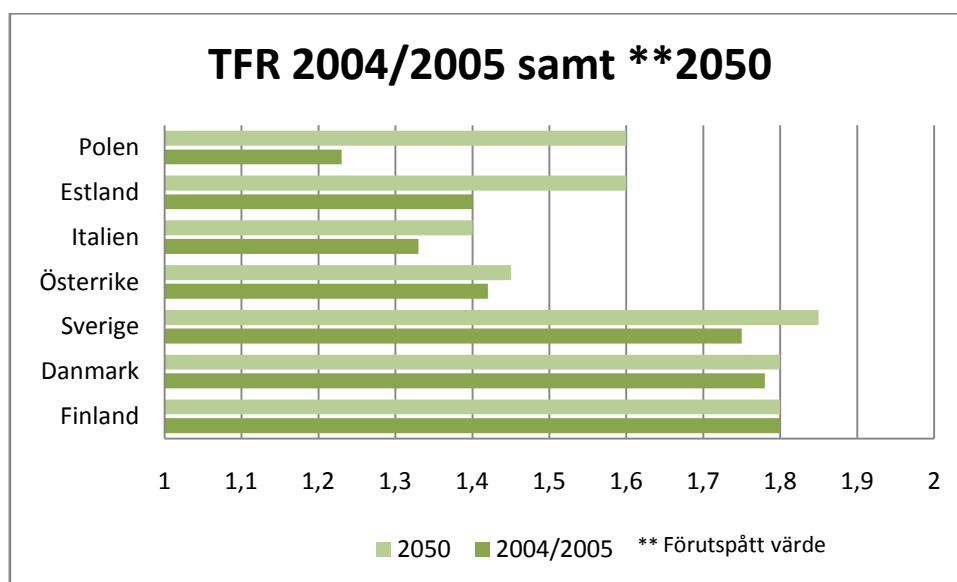
Polen är intressant då all verksamhet sker offentligt, antingen på kommunal nivå eller på den regionala nivån, privata aktörer är sällsynt. Polen väcker även frågor kring privata alternativ. Landet är inte direkt det rikaste utav de sex länderna i uppsatsen och har tidigare haft sociala problem. Polen är på så sätt det enda land utan privata aktörer som tillhandahåller offentlig verksamhet. Kan det vara så att det först måste finnas en fungerande kommunal och offentlig välfärd innan privata alternativ kan vara medaktörer och erbjuda offentlig service.

3 Demografi

Detta kapitel inriktar sig främst på variabeln demografi utifrån modellen i avsnittet design i kapitel 1. Demografi beskriver befolkningen i ett land, dess förändring och sammansättning. I detta avsnitt är andelen unga mellan 0-15 år och andelen 65- 80 år särskilt viktiga. Inom de närmsta 50 åren kommer Europas befolkning att förändras dramatiskt. Stora pensionsavgångar väntas från åldergrupper födda 1945-1965, den så kallade babyboomgenerationen samtidigt som den yngre generationen som skall försörja de äldre blir allt mindre.

Begreppet för nivå av fertilitet kallas ofta TFR (Total Fertility rate) och visar det genomsnittliga antalet födda barn per fertil kvinna givet att alla kvinnor föder barn i en åldersspecifik fertilitetsnivå inom en angiven tidsperiod. TFR inom Europas länder varierar men gemensamt är att inget land ligger över den ideala nivån av 2.1 barn per kvinna för att klara av försörjningskvoten i samhället. Två grupper kan identifieras; en grupp med det lägre medelvärdet mellan 1.6–1.9 barn per kvinna och gruppen med mycket lägre värde på 1.4 eller mindre barn per kvinna.

Tabell 11 Fertilitet

Data från Europe´s demographic future: facts and figures s.32.

De nordiska länderna tillhör gruppen med lägre fertilitetsvärde, medens alla andra länder faller inom kategorin mycket lägre fertilitetsvärde. Diagrammet visar även ett indikerat värde år 2050, och det visar på att alla länder kommer att uppleva en ökning i deras fertilitetsnivå och att några av länderna kommer upp i den övre kategorin. Vad som är viktigt att påpeka är att ingen av dessa länder uppnår 2,1 barn per kvinna som är det önskvärda värdet för att säkra försörjningskvoten i det egna landet. TFR är en osäker indikator att använda då den är mycket känslig mot förändringar. TFR tenderar att minska (temporärt) även om kvinnor väljer att föda i högre åldrar förutsatt att kvinnan vill ha samma antal barn (kvantitativt). När processen av äldre kvinnor som föder barn har avstannat kan TFR åter börja öka. Det finns dock tendenser till att kvinnor endast föder ett barn, och detta är mer vanligt då kvinnan är i 30-40 års ålder och är förstagsångsfödelska. Dessa tendenser gör även att användandet av TFR blir osäkert i att indikera värden i framtiden (Ibid.s.34-35).

Samtidigt som europeiska kvinnor föder för lite barn ökar befolkningsgruppen med personer 65-80 år inom Europa. Babyboom generationen från 1945-1965 börjar pensionera sig inom fem år och då kommer behovet av arbetskraft vara mycket stort. För närvarande är denna grupp fortfarande stort representerad i den arbetsföra generationen och år 2010 kommer den totala arbetsfö-

ra åldergruppen (mellan 15-64 år) uppgå till 67 % av Europas befolkning. Efter 2010 kommer andelen av befolkning minska fram till 2050.

Tabell 12 Befolkningsandel

Befolkningsandel i tre ålderskategorier (milj.)			
EUgenomsnitt/ år	1975	2004	2050
Ålder 0-14 år	98,9	73,4	66,5
Ålder 15-64 år	265,8	308,9	253,4
Ålder 65 +	52,9	77	129,1

Data från Europe's demographic future: facts and figures s.49

Tabellen ovan visar på att andel av befolkning i tre kategorier indelade efter ålder. Kategorin 15-64 år visar den del av befolkningen inom EU som är i arbetsför ålder. Denna ålderskategori av befolkningen kommer att minska dramatiskt under kommande 40 år samtidigt som andelen över 65 år nästan kommer att fördubblas. Runt 2050 har befolkningsandelen över 65 år nästan fördubblats på 45 år, medens den arbetsföra befolkningsandelen har minskats i andel med ca 16 %. Resultatet av denna ojämna fördelning blir större efterfrågan från den åldrande generationen (65 år och äldre) särskilt då denna grupp uppnår åldern runt 75 och kommer att behöva samhällstjänsterna inom äldreomsorgen.

Tabell 13 Försörjningskvot

Beroenderelation	2006	2007	Förväntad beroenderelation	2010	2015	2030	Förändring 2007-2030
för länderna			för länderna				i procentenheter
EU genomsnitt	24,9	25,2	EU - 27 Lander	25,9	28,26	38,04	12,8
Sverige	26,4	26,4	Sverige	28,71	31,5	37,43	11,03
Danmark	22,9	23,2	Danmark	24,98	29,09	37,85	14,65
Finland	24	24,8	Finland	25,7	31,73	43,89	19,09
Österrike	24,4	25	Österrike	26,01	27,37	38,09	13,09
Italien	29,8	30,2	Italien	30,99	33,6	42,45	12,25
Estland	24,5	25,1	Estland	25,01	26,7	34,42	9,32
Polen	18,9	19	Polen	18,98	21,88	35,98	16,98

Data från Eurostat

I tabellen ovan i den vänstra kolumnen visas dagens beroenderelation; antal personer över 65 år i procent av antal personer mellan 15-64 år och i tabellen t.h. visar planerad beroenderelation. En högre beroenderelation innebär fler personer över 65/arbetande person. I dagens läge är denna kvot som högst i Italien med 30,2% och lägst i Polen med 19 %. Sverige ligger näst högst med 26,4 %. År 2030 beräknas kvoten ha ökat för alla länder, högst ligger nu Finland med 43,89% lägst ligger Estland med 34,42 % och Sverige ligger tredje längst ned med 37,43%.

År 2050 räknas det med att det endast kommer finnas två arbetsföra personer/åldring i jämförelse med dagens kvot med fyra personer/åldring. Försörjningskvoten minskas därmed med hälften inom loppet av 40 år (Europakommissionen 2005, Europe's demographic future: facts and figures s. 47).

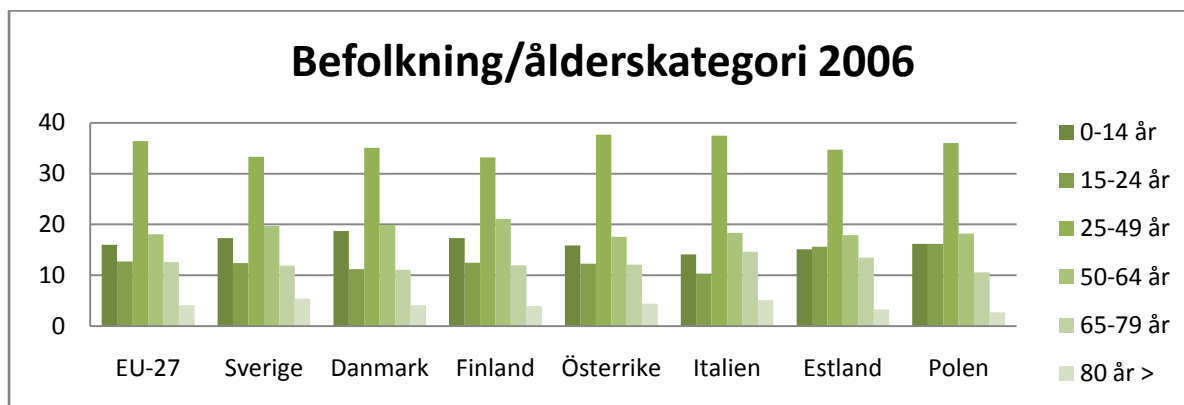
Tabell 14 Befolkning indelat i ålderskategori

Befolkning av ålderskategori						
2006 (% av befolkning)	0-14 år	15-24 år	25-49 år	50-64 år	65-79 år	80 år >
EU-27	16,0	12,7	36,4	18,1	12,6	4,1
Sverige	17,3	12,4	33,3	19,7	11,9	5,4
Danmark	18,7	11,2	35,1	19,9	11,1	4,1
Finland	17,3	12,5	33,2	21,1	12,0	4,0
Österrike	15,9	12,3	37,7	17,6	12,1	4,4
Italien	14,1	10,3	37,5	18,3	14,6	5,1
Estland	15,1	15,6	34,7	17,9	13,5	3,3
Polen	16,2	16,2	36,0	18,2	10,6	2,7

Data från Eurostat Yearbook 2008

Tabellen nedan visar samma värden som i tabellen ovan fast i form av ett diagram.

Tabell 15 Befolkning indelat i ålderskategori

Data från Eurostat Yearbook 2008

Även om fruktsamhetsnivån förväntas öka i samtliga länder är den inte tillräcklig för att kunna lösa problemet med fler äldre som skall försörjas. De praktiska möjligheterna för att skaffa fler barn som dagisverksamhet, och skolor är viktiga faktorer som avgör för att underlätta för familjer att skaffa fler barn. I samtliga kommuner (utom Polen) finns både privata och offentliga dagis där föräldrar fritt kan välja utifrån det egna behovet.

Verksamheterna skol- och barnomsorg står i fokus i frågan om ett åldrande Europa och dess försörjning. Europeiska kommissionen kom med ett utlåtande i oktober 2006 om Europas demografiska framtid och dess möjligheter. I utlåtandet presenterar kommissionen tre konstruktiva åtgärder som gemensamt verkar för att främja en demografisk förnyelse i Europa.

1. Minska ojämlikheten i fråga om de möjligheter som medborgare med respektive utan barn har.
2. Ge alla tillgång till barnomsorg.
3. Införa flexibel arbetstid för att ge både kvinnor och män bättre möjligheter att delta i livslångt lärande och förena arbete och familj.

Källa: Europeiska kommissionen, Europas demografiska framtid – en utmaning som öppnar möjligheter, Bryssel 2006

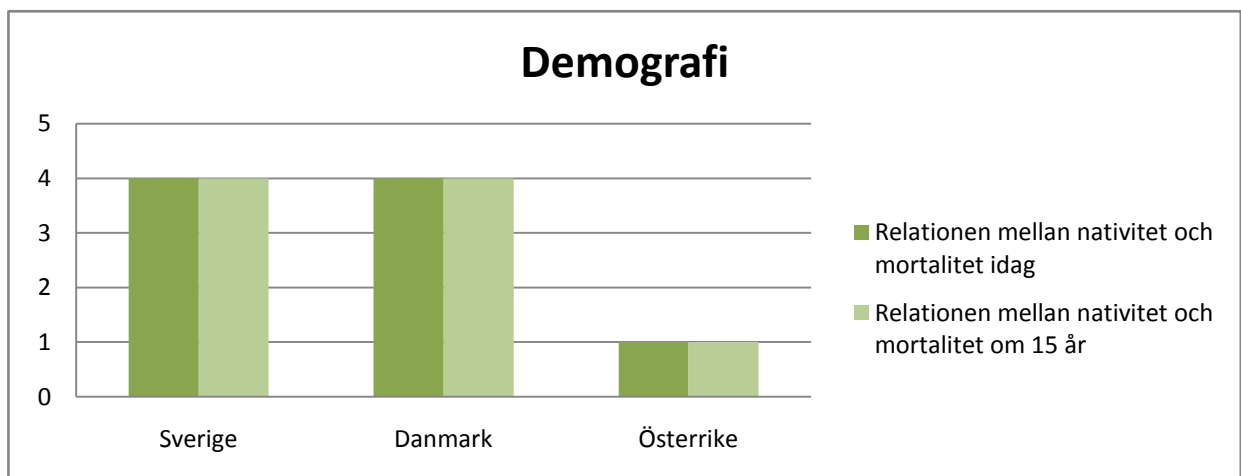
Det är en trend att kvinnor väljer att föra barn i högre ålder på grund av utbildning och karriär. Vad som också är visat är att unga vuxna idag är mer osäkra kring den egna etableringen på arbetsmarknaden, vilket gör att familjebildningen fördröjs. Kommissionen menar också att jämställdhetspolitiken har en viktig roll att spela i frågan om flexibla arbetstider som gör det möjligt

att kombinera familjeliv och arbete. För att uppmuntra familjebildning spelar faktorer som bra barnomsorg till rimligt pris samt tillgång på bostäder in i bilden. Kommissionen rekommenderade alla medlemsstater att bygga ut barnomsorgen till och med 2010 så att 90 % av alla 3-6 åringar hade tillgång till barnomsorg och minst 33 % av alla barn under 3 års ålder, vilket medlemsstaterna även accepterade. Trygghet är viktigt för att kunna starta en familj och då är bostad, arbete och barnomsorg nyckelpunkter för att kunna säkra den egna tryggheten (Europeiska kommissionen, Europas demografiska framtid – en utmaning som öppnar möjligheter, Bryssel 2006)

Jag skall fortsätta diskussionen om demografi utifrån tre länder Sverige, Danmark och Österrike. En enkät har gått ut till de sex kommuner som redovisades i början av uppsatsen, dessvärre har endast svar från tre kommuner kommit in. Det som redovisas nedan gäller för respektive kommun i landet. Alltså Jönköpings kommun för Sverige, Aalborg Kommun för Danmark och Graz för Österrike. Enkäten skickades ut till personer som arbetade inom respektive verksamhet, äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Alla har fått samma frågor och svarat utifrån deras omdöme som tjänsteman istället för exakta statistiska svar. I denna del redovisas deras svar på frågan om demografi. Jag vill betona att detta är en eller ett fåtal personers utlåtande och dessa kan inte föra talan för hela den egna kommunen, dock måste svaren betraktas med viss signifikans. Inga absoluta slutsatser kan dras från enkätundersökningen men svaren används ändå för att ge en bild av hur kommunernas verksamheter fungerar idag och om 15 år.

- Kategori:** Demografi: Svar från undersökning
Fråga: Inom er kommun, tror du att nativiteten är högre än mortaliteten idag samt om 15 år?
Gradering: 1 = betydligt lägre 2 = något lägre; 3 = samma nivå 4 = något högre 5 = betydligt högre

Tabell 16 Demografi

Data från egen enkätundersökning

I Graz idag är nativiteten betydligt lägre än mortaliteten och den beräknas även vara så om 15 år i Graz. Detta innebär att Graz har en lägre befolkningstillväxt och kommer att ha en lägre försörjningskvot än kommunerna i Sverige och Danmark.

Aalborg i Danmark har idag en något högre nativitet än mortalitet och förväntar sig ha det även om 15 år. Detta gör att deras försörjningskvot hamnar högre än den för Graz kommun. Detta stämmer även överrens med tabellen av TFR på sid. 16 som visar att Danmarks nationella TRF är något högre än Österrikes år 2015

Jönköping kommun räknar med att nativiteten kommer att vara fortsatt något högre än mortaliteten. Det kan även jämföras med tabellen över TRF från sid. 16 att Sverige nationellt kommer att ha en hög TRF om ca 15 år.

4 Aktörer inom kommunal verksamhet

Privata aktörer inom offentlig verksamhet finns representerade inom alla sex kommuner utom Polen, dock i varierande grad. Inom EU finns ett samlat begrepp som beskriver relationen mellan privat- och offentlig samarbete, nämligen OPP offentligt- privat partnerskap. Till en början återfanns detta i länderna Storbritannien och USA inom upphandling för sektorerna bygg- och anläggning men har spridits till den övriga Europeiska kontinenten och till fler verksamheter.

Definitioner av OPP är att partnerskapet består av minst en offentlig och en privat aktör. Syftet med samarbetet är att resultatet kan bidra med offentliga tjänster. Partnerskapet skall även vara ömsesidigt och långsiktigt intresse och syftar till att förbättra, utveckla eller skapa nya lösningar på ett mer kostnads- och kvalitativt effektivt sätt. Gemensamt för OPP är att det finns olika sätt att skapa ett samarbete, antingen genom upphandling, privat initiativ, institutionellt OPP eller avtalsgrundat. EU har inga kriterier för hur ett OPP skall uppstå utan varje land skapar sina egna OPP.

Ett upphandlat OPP är när det offentliga (vanligen kommuner) eftersöker tjänster, varor eller byggtjänst för att tillgodose ett behov. Den offentliga aktören begär då in anbud från privata aktörer och kan välja vilket som är mest konkurrenskraftigt. Fördelen för den offentliga aktören är att den kan själv välja om verksamheten skall skötas i egen regi eller av en privat aktör.

Ett privatinitiativ av OPP är när privata företag har ett redan utvecklad ide, forskning eller projekt och inbjuder den offentliga aktören att delta. Detta sker ofta när erbjudanden ligger utanför den offentliga aktörens egen kompetens.

Ett institutionellt OPP är en fristående enhet i form av att en juridisk person skapas och att den ägs gemensamt av den privata och offentliga aktören i fråga. Ägandeformen blir associationsrättslig och i form av ett aktiebolag. Den nya enheten får i uppdrag att utföra samhälls- tjänst eller arbete och får utöva tjänsten i egen regi.

Avtalsgrundat OPP sker enbart via ett avtal och där ingen part, varken offentlig eller privat, ingår som delägare. Den mest kända varianten kallas koncession, där en privat aktör har tillstånd av det offentliga att utföra en viss verksamhet. Fördelen för det offentliga är att risker och finansiella kostnader helt läggs på den privata aktören.

Kommuner och landsting står inför en situation med ökade kostnader för sin verksamhet. En drivande faktor till att öka samarbetet med OPP är just att finna nya sätt att finansiera och utföra kommunala verksamheter. Även om effektiviseringar och besparingar är stora anledningar till det ökade samarbetet av OPP är självklart även det problem som diskuteras i denna uppsats, nämligen den demografiska utvecklingen. Allt fler äldre kommer att behöva vård- och omsorgsfunktioner av kommuner eller av andra aktörer. Sammantaget kommer arbetet mellan det privata och offentliga att förändras och förbättras för att tillsammans kunna erbjuda samhällsfunktioner till våra äldre i framtiden (Sveriges kommuner och landsting, *Offentligt- privat partnerskap* Stockholm 2005)

Landstingsförbundet skrev i ett pressmeddelande 2000-11-28 om människors attityd till privat huvudmannaskap om hälso- och sjukvård. Undersökningen gjordes av Eurostat och presenterades 2000 i Eurobarometerens 50.1, data avser från år 1998.

Frågan; *Borde sjukvården i högre grad skötas av lokala/nationella myndigheter, av privata bolag eller av föreningar?*

Tabell 17 Huvudmannaskap att föredra i Europeiska länder

	Kommun /landsting /stat	Privata/ bolag	Föreningar	Annan
EU-15	86,0%	5,7%	4,7%	3,6%
Finland	95,5%	1,4%	0,2%	2,9%
Danmark	89,7%	8,6%	0,1%	1,6%
Sverige	87,1%	9,9%	0,3%	2,7%
Italien	78,1%	12,2%	3,6%	6,1%
Österrike	65,2%	11,1%	13,7%	10,0%

Källa: SKL 2000,pressmeddelande, Få i Sverige och övriga EU vill ha privatiserad hälso- och sjukvård, 2008-4-12

Som det framgår av tabellen saknas Polen och Estland i undersökningen. Detta har med och göra att dessa länder inte var medlemmar i EU år 1998. En ny undersökning går heller inte att finna på Eurostats hemsida.

Tabellen visar att Finska medborgare ger störst stöd till det offentliga huvudmannaskapet av länderna och att medborgare i Österrike ger minst stöd till den offentliga verksamheten. Vidare rankar österrikiska medborgare vård av privata aktörer, föreningar eller andra högst av länderna och ligger en bra bit över det europeiska genomsnittet.

Sverige ligger lägst av alla nordiska länder i fråga om stöd till den offentliga sektorn. Privata aktörer representerar 1/10 av det totala huvudmannaskapet.

Italien har relativt höga siffror för huvudmannaskap av annan aktör. Detta kan delvis förklaras av att familjen fortfarande spela en stor roll för vård av anhöriga. Italien har även högst stöd för privata bolag att agera huvudmannaskap.

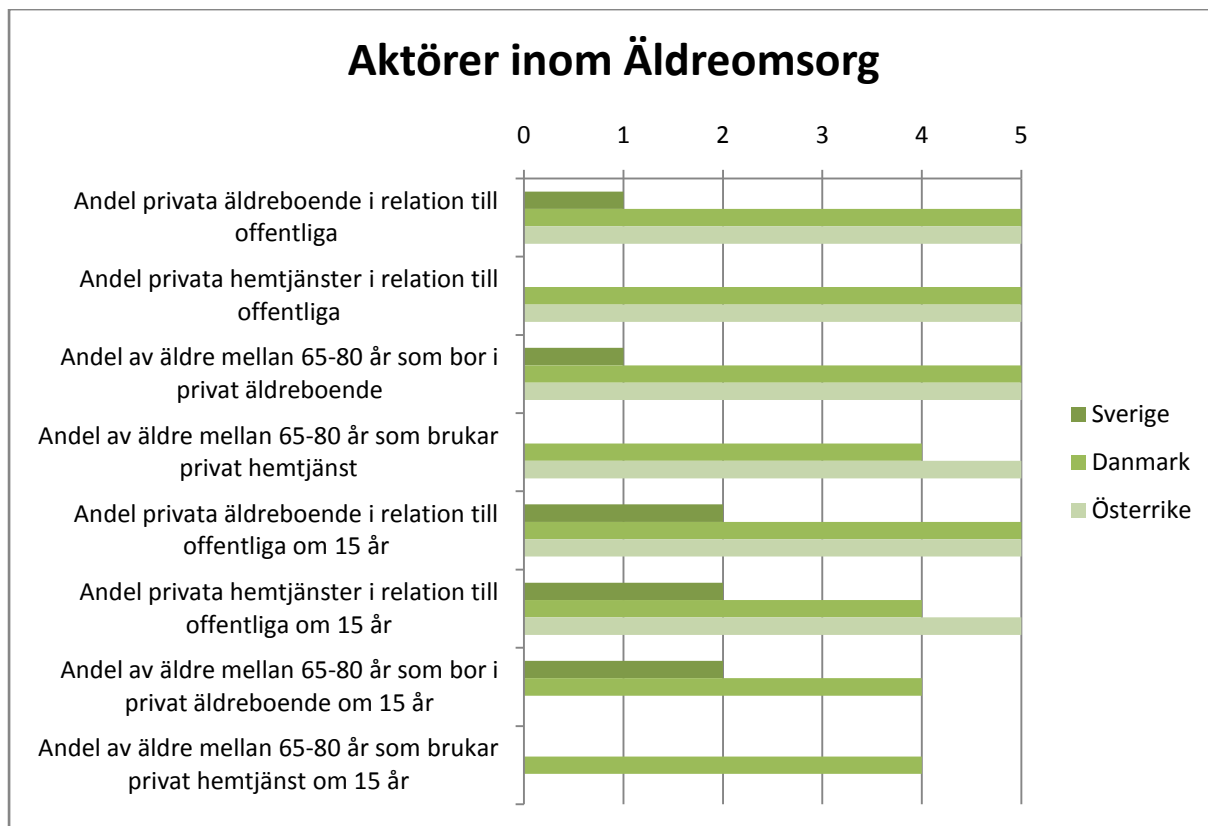
Utmaningen för grund- och gymnasieskolan är inte lika påtaglig som för äldreomsorgen men dessa verksamheter påverkas i det långa loppet. Elevkullarna inom grundskolan och gymnasieskolan varierar kraftigt, just nu finns det stora elevkullar inom gymnasieskolan (tidiga 90-talister) medan det inom grundskolan finns ett bristande elevunderlag. Däremot har det i Sverige varit en babyboom de senaste åren vilket har följt till stora kullar i förskolan idag och som senare träder in i grundskolan och vidare in i gymnasieskolan. Att alla länder upplever skiftningar i barnkullar gör att privata som offentliga skolor periodvis måste göra nedskärningar eller nyanställningar beroende på elevantal. Det primära som diskuteras för att klara försörjningskvoter i framtiden ligger på att bygga ut barnomsorgen. Vad vi kan förvänta oss om familjebildning sker tidigare och att familjer skaffar fler barn är att barnkullarna kommer att öka och till en början i barnomsorgen men även senare i grund- och gymnasieskolan.

Den enkätundersökning som skickades ut till kommunerna innehöll frågor om privata och offentliga aktörer inom äldreomsorgen samt skol- och barnomsorgen. Fokus låg på relationen mellan antalet och andelen privata och offentliga alternativ idag och om 15 år. Frågorna utformades för att kunna ge en bild av huvudmannaskapet av dessa två viktiga verksamheter. Gensvaret var som tidigare sagt lågt och endast Danmark och Sverige svarade fullt ut, medan Österrike återkom med svar på frågorna om verksamheterna Äldreomsorg. Därför behandlas nästa avsnitt utifrån dessa förutsättningar.

Kategori: Aktörer inom Äldreomsorg: Svar från undersökning

Gradering: 1 = betydligt lägre 2 = något lägre; 3 = samma nivå 4 = något högre 5 = betydligt högre

Tabell 18 Aktörer inom äldreomsorg

Data från egen enkätundersökning

Diagrammet beskriver relationen mellan privat och offentlig verksamhet för äldreomsorg. De visar att andelen privata äldreboenden och hemtjänstfunktioner är signifikant högre än andelen offentliga i Aalborg och Graz kommun. Andelen av äldre i kategorin 65-80 år som brukar dessa tjänster är signifikant högre i äldreboenden i båda kommunerna men något lägre i att bruka privat hemtjänst i kommunen Aalborg.

I Graz tror man att relationen om 15 år kommer att vara densamma. Fortsatt signifikant andel privata äldreboenden och hemtjänster i relation till offentliga samt även den andel av äldre som kommer att bruka den.

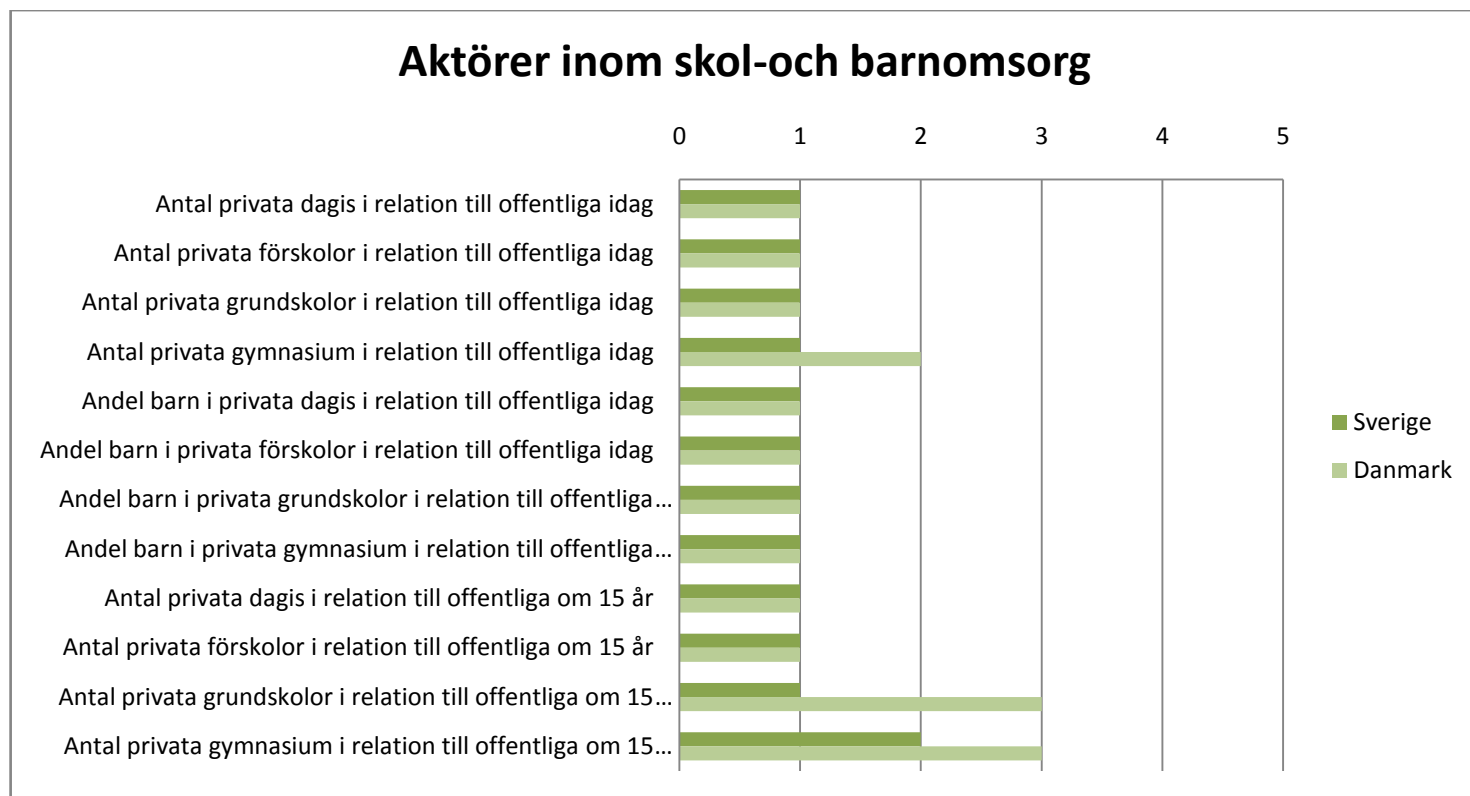
I Aalborg kommun om 15 år tror man på ett något högre (men inte signifikant) andel av privata äldreboenden och hemtjänst funktioner. Likaså andelen av äldre som brukar privata alternativ är något högre än offentliga alternativ.

I Jönköpings kommun är andelen privata aktörer ännu mycket lågt. Det finns idag ingen privat hemtjänst att tillgå, utan det kommer att finnas efter den 1 januari 2009, all hemtjänst sker idag offentligt. Antalet privata äldreboenden är signifikant lägre än privata men tros öka något under perioden 15 år finns det idag endast två fristående alternativ. Generellt ville svaranden inte ge uttalanden om den privata verksamheten i ett tidsperspektiv av 15 år, därav de saknade uppgifterna.

Kategori: Demografi: Svar från undersökning

Gradering: 1 = betydligt lägre 2 = något lägre; 3 = samma nivå 4 = något högre 5 = betydligt högre

Tabell 19 Aktörer inom skol- och barnomsorg

Data från egen enkätundersökning

I denna tabell beskrivs relationen mellan andel och antal privata och offentliga aktörer inom skol- och barnomsorgsfunktionen inräknat dagisverksamheten.

För Aalborg kommun kan vi se att inom denna verksamhet är andelen privata aktörer signifikant lägre offentliga aktörer både idag och om 15 år. Endast i relationen privata gymnasier i relation till offentliga är privata alternativ något lägre än offentliga. Det enda avvikande för Aalborg är att relationen mellan privata och offentliga aktörer kommer att vara jämt inom grundskolan och gymnasieskolan om 15 år. Det innebär att antingen ökar antalet privata skolor eller så tvingas offentliga skolor att stängas ned.

I Jönköpings kommun är scenariot liknande det i Aalborg där privata aktörer är mindre vanligt inom skol- och barnomsorgen. Den enda ökningen av privata aktörer tros vara inom gymnasieskolan. I generella drag är de offentligt drivna skolorna fortfarande i majoritet i Jönköpings kommun.

5 Omfattning av kommunal verksamhet

Alla kommuner har kostnader för offentlig verksamhet i skiftande slag. Även privata aktörer tilldelas offentliga medel för deras verksamhet. Nedan återfinns en tabell för de nationella kostnaderna för verksamheterna äldreomsorg och utbildning (notera att dagisverksamhet inte finns med i kostnaderna för utbildning).

Tabell 20 Nationella kostnader för Äldreomsorg

Kostnader för äldreomsorg, nationellt % av BNP	
	2005
Sverige	2,49
Danmark	1,73
Österrike	0,96
Finland	0,68
EU-25	0,53
Polen	0,31
Italien	0,12
Estland	0,08

Data från Eurostat

Från tabellen ovan framgår det att Sverige och Danmark spenderar mest av länderna av den offentliga budgeten på äldreomsorg, Estland tillsammans med Italien spenderar allra minst. Det mest intressanta här är Estlands låga nivå av kostnader även om det i Tartu endast finns offentliga aktörer för äldreomsorg. Sverige står för störst spendering av äldreomsorg, både den privata och den offentliga. Jämfört med Danmark som ligger på 2:a plats är skillnaderna i kostnaderna signifikanta mellan länderna.

Italien återfinns även långt ned på listan för kostnader, detta kan bero på att äldreomsorg oftast bedrivs av andra aktörer än offentlig. Det framgår även av tabellen att de nordiska länderna Danmark och Sverige ligger långt över det Europeiska genomsnittet, medens Finland ligger 0,10 % - enheter över genomsnittet. Till och med Österrike har högre kostnader för äldreomsorg än Finland.

Tabell 21 Nationella kostnader för Utbildning

Kostnader för utbildning nationellt % av BNP	
	2005
Danmark	8,28
Sverige	6,97
Finland	6,31
Polen	5,47
Österrike	5,44
EU- 25	5,06
Estland	4,87
Italien	4,43

Data från Eurostat

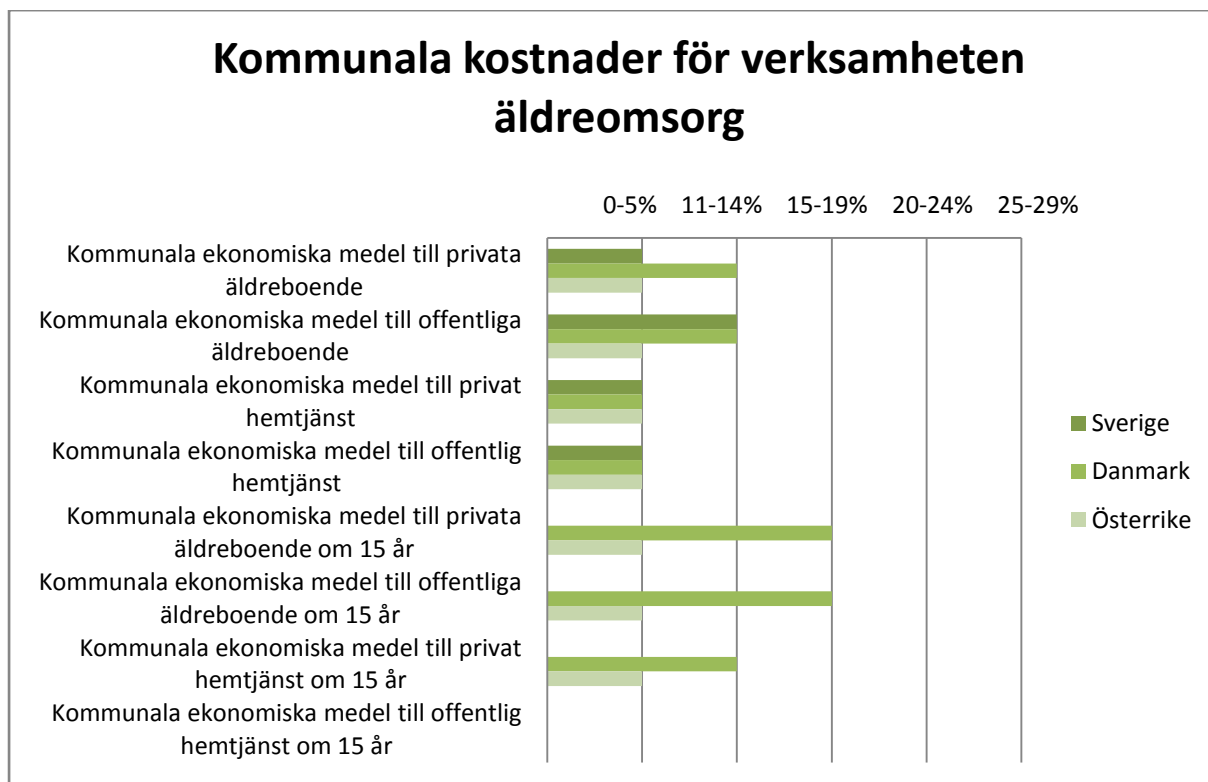
Utbildningen syftar främst till grundskola och gymnasium. Återigen ligger de nordiska länderna högst i tabellen och över det genomsnittliga värdet i Europa. Här ligger Danmark över Sverige i kostnader medans Italien återigen återfinns i den nedre delen av tabellen.

Utifrån den undersökning som gått ut till de sex kommunerna har gensvaret varit svagt. Kostnader för äldreomsorg kommer att redovisas för länderna Sverige, Danmark och Österrike, medans kostnader för skol- och barnomsorg bara kommer att redovisas för Sverige och Danmark.

Kategori: Kostnader för äldreomsorg

Gradering: 1 = 0-5 % : 2 = 11-14 % : 3 = 15-19 % : 4 = 20-24 % : 5 = 25-29 %

Tabell 22 Kommunala kostnader för verksamheten äldreomsorg

Data från egen enkätundersökning

I Graz Österrike är äldreomsorgen av kommunens budget 0-5 % samt att det i fallet offentlig hemtjänst inte finns någon sådan i Graz. I undersökningen har intervallet 0-5% fyllts i för frågan idag men har inte fyllts i för frågan om kostnader om 15 år. Vi får anta att offentlig hemtjänst inte existerar i Graz. I ett tidsperspektiv tror kommunen inte att kostnaderna kommer att öka för kommunen för äldreomsorgen och dess funktioner. Graz tror att deras nativitet kommer att vara signifikant lägre än mortaliteten idag samt om 15 år. Detta kan sättas i motsatt till resultaten i diagrammet ovan där kommunernas kostnader för äldreomsorgs verksamheter inte kommer att öka trots att Österrike nationellt kommer att ha en lägre TRF enligt figuren på sid.16.

Aalborg kommun är den av de tre kommunerna som spenderar mest av den kommunala budgeten på äldreomsorg. De privata och offentliga äldreboenden är största mottagare av medel från kommunens budget och dessa kostnader är de som tros öka mest om 15 år. Äldreboenden beräknas ta upp 15-19 % av den totala kommunala budgeten. Det framgår även att privat hemtjänst om 15 år kommer att öka sina medel från kommunens budget. Ingen av de tre kommunerna vill uttala sig om offentlig hemtjänst om 15 år, alla tror bara att den privata andelen kommer att öka i relation till idag.

I Jönköpings kommun är kostnaderna för äldreomsorgens funktioner lägst i relation till de andra kommunerna. Endast offentliga äldreboenden för en högre andel av budgeten 11-14% än reste-

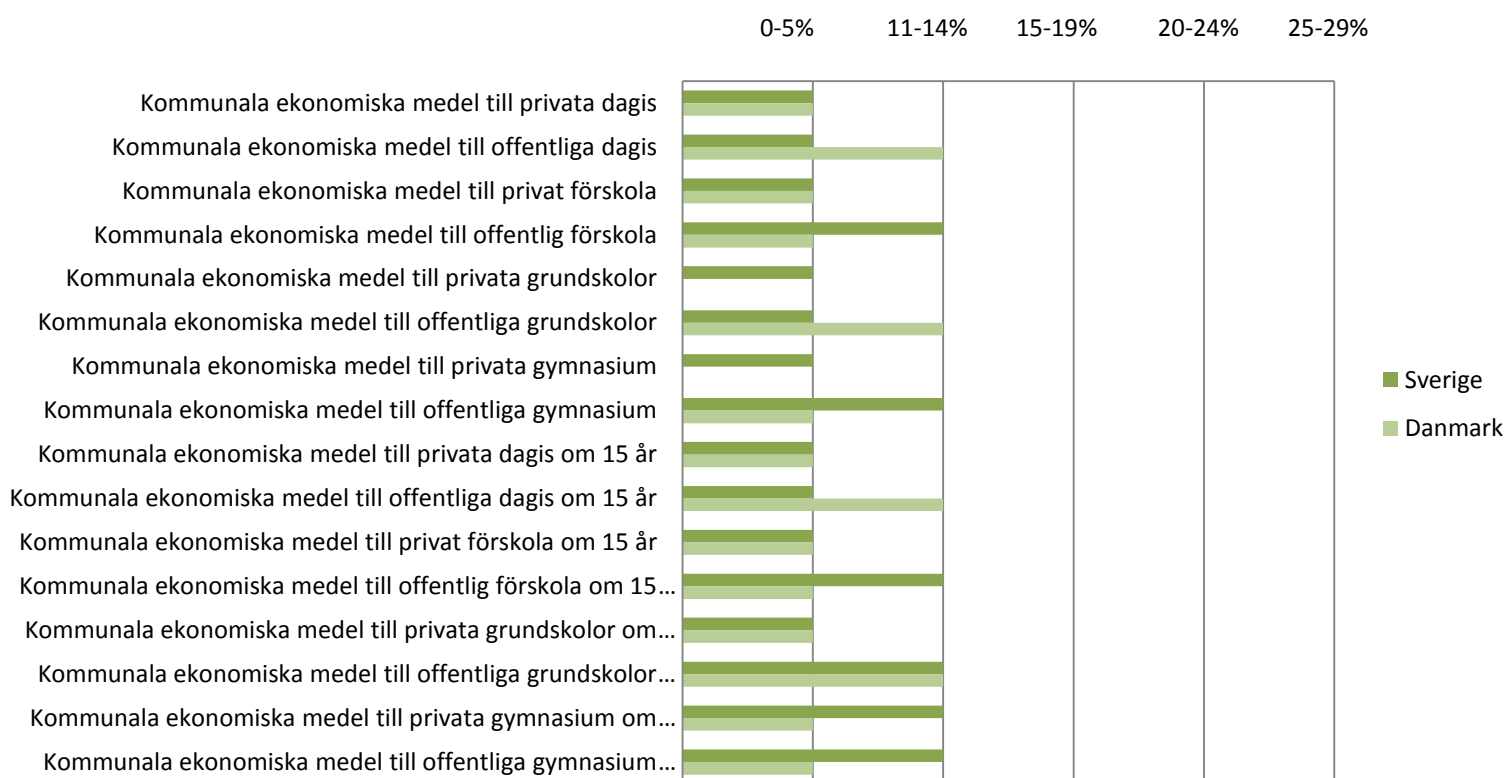
rande verksamheter. Jönköpings kommun vill heller inte svara på frågorna om kostnaderna för verksamheterna inom äldreomsorgen om 15 år. Bara att kostnaderna troligtvis kommer att öka eftersom fler äldre inom <85 år kommer att öka. I den ekonomiska budgeten för 2009 i Jönköpings kommun beräknas hela äldreomsorgsfunktionen uppgå till 20 % av den totala kommunala budgeten där äldreomsorgen innefattas av äldreboenden och hemtjänsten (Jönköpings kommun, 2009). Tabellens värde ovan för Jönköpings kommun visar att kostnaderna för äldreboenden och hemtjänsten tillsammans uppgår kring 20 %.

Kategori: Kostnader för skol- och barnomsorg

Gradering: 1 = 0-5 % 2 = 11-14 % 3 = 15-19 % 4 = 20-24 % 5 = 25-29 %

Tabell 23 Kommunala kostnader för verksamheten skol- och barnomsorg

Kommunala kostnader för verksamheten skol-och barnomsorg

Data från egen enkätundersökning

Aalborg i Danmark generellt spenderar 0-5 % av sin totala kommunala budget på verksamheterna skol- och barnomsorgen inklusive gymnasieskolan. Toppar finns inom dagisverksamheten och grundskolan med 11-14% av den totala kommunala budgeten. I Aalborg kommun kan ett mönster urskiljas för högre kostnader för offentlig skol- och barnomsorg. Särskilt den offentliga dagisverksamheten och grundskolan mottar mer medel för sin verksamhet än alla andra verksamheter, både privata och offentliga. Siffran för 15 år visar samma ska att verksamheterna offentligt dagis och grundskola kommer att kosta mer än övriga verksamhet.

Jönköpings kommun i Sverige är mycket likande den i Aalborg. Verksamheterna får 0-5% av den totala kommunala budgeten med vissa toppar inom offentlig förskola och gymnasium som båda mottar 11-14 % av kommunens totala budget. I tidsperspektivet 15 år tros fler verksamheter ha en större kostnad för kommunen. Inom förskolan och grundskolan tros kostnaderna öka liksom inom den offentliga och privata gymnasieskolan. Kostnaderna här tros uppgå till mellan 11-14%.

6 Kommuners utförandekapacitet

Detta kapitel syftar till att använda variablerna demografi, aktörer och kostnader för att kunna diskutera kommunernas utförandekapacitet för verksamheterna äldreomsorg samt skol- och barnomsorg inräknat gymnasieskolan. Eftersom endast tre länder har givit respons på enkätundersökningen kan endast de kommunerna diskuteras i uppsatsen. Innan den analysen börjar på allvar kommer en diskussion på nationell nivå att följa för de länder som tidigare varit med i uppsatsen. Det underlaget baseras på nationella undersökningar gjorda av Eurofound under året 2003.

Tabellerna nedan visar utdrag från tabeller som kommer från en undersökning gjord av Eurofound som är en del av den Europeiska unionens organ. Eurofound (European Foundation) arbetar med förbättrandet av livs- och arbetsvillkoren i EU. Undersökningen ägde rum under 2003 och inkluderade alla EU medlemsländer med totalt 26 000 personer. Tabellerna är tagna från databasen EurLIFE som tillhör Quality of life undersökningen på Eurofound's hemsida.

Tabell 24 Nationella åsikter om skolsystemet

Domän:	Utbildning
Definition:	Medelvärde på en skala från 1 "väldigt dålig kvalitet" till 10 "väldigt hög kvalitet" på det offentliga skolsystemet
Enhet:	mean on a scale of 1 to 10
Year:	2003
Finland	8,2
Österrike	8
Danmark	7,6
Sverige	6,7
Estland	6,3
EU-25	6,3
Italien	6,2
Polen	5,8

Data från Eurofund: European quality of life survey

Från tabellen ovan framgår det att finska medborgare är mest nöjda med det nationella skolsystemet. Det finska värdet 8,2 ligger en bra bit över det europeiska genomsnittet på 6,3. Österrike ligger även de högt samt även Danmark. Sverige ligger en bit under övriga nordeuropeiska länder med liten marginal över det europeiska genomsnittet.

Svenskar skulle i så fall vara minst nöjd med det nationella skolsystemet i jämförelse med Danmark och Österrike. Frågan var ställd om det nationella offentliga skolsystemet men ingen fråga var ställd om det privata skolsystemet i respektive länder. I Sverige är det så att det nationella skolsystemet gäller för alla typer skolor även fri- och privatskolor med en gemensam lagstiftning som måste följas av alla aktörer. Vi kan bara anta att detta är ett gällande system för övriga länder också.

Tabell 25 Nationella åsikter om Offentlig social verksamhet

Domän:	Livskvalitet
Definition:	Medelvärde på en skala från 1 "väldigt dålig kvalitet" till 10 "väldigt hög kvalitet" på den offentliga sociala servicen
Enhet:	mean on a scale of 1 to 10
Year:	<u>2003</u>
Österrike	7.6
Finland	7.4
Danmark	6.8
Sverige	6,1
EU-25	6
Italien	5.7
Estland	5.2
Polen	4

Data från Eurofund: European quality of life survey

Från tabellen ovan framgår det att Österrike och Finland återigen ligger högst på listan för att ranka kvalitén på den egna sociala verksamheten i respektive land. Sverige klarar sig precis över medelvärdet för EU medens Danmark har en viss marginal.

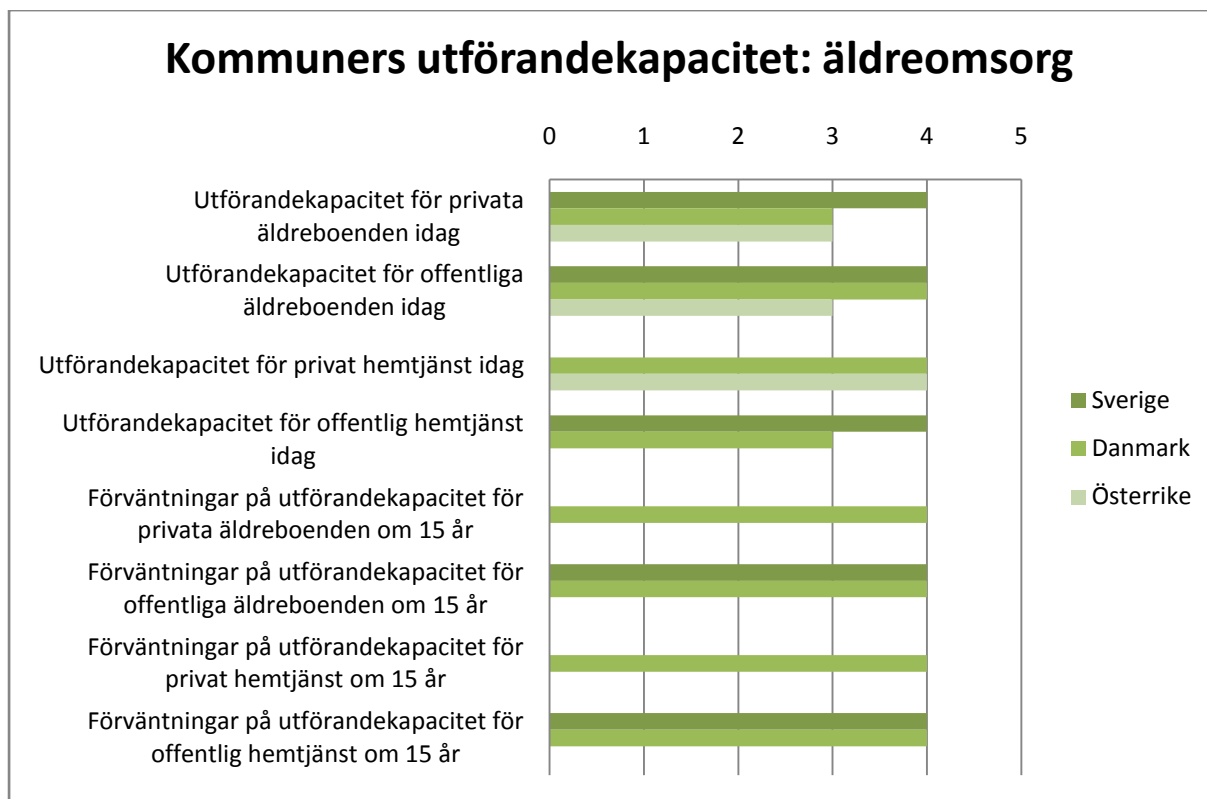
Italien, Estland och Polen hamnar alla under det europeiska genomsnittet och framförallt Polen får låga betyg för sin sociala verksamhet.

Det som är intressant är att Sverige och Danmark båda med stor offentlig sektor och är de länder som spenderar mest pengar på äldreomsorgen (se tabell från sid.24) som ingår i social verksamhet är de länder som får lägst betyg i jämförelse med de nordiska länderna och Österrike. Även Österrike är ett intressant fall med högst rankad social service men inte alls lika höga kostnader för äldreomsorg enligt tabellen på sid.24.

I följande del av kapitlet kommer svaren från enkäten att analyseras. Frågorna har varit hur kommunen tycker att offentliga och privata aktörer har presterat idag inom respektive område, men också hur de tror att samma aktörer kommer att prestera i tidsperspektivet 15 år. Alla uppgifter från respektive kommun kommer från en person. Svaren speglar den kommunala tjänstemannen eller kvinnans egen bedömning av kommunens utförandekapacitet idag och om 15 år.

Kategori: Utförandekapacitet för kommunerna inom Äldreomsorg: Svar från undersökning
Gradering: 1 = betydligt lägre 2 = något lägre; 3 = samma nivå 4 = något högre 5 = betydligt högre

Tabell 26 Kommuners utförandekapacitet för äldreomsorg

Data från egen enkätundersökning

Denna figur beskriver kommunernas egna åsikter och förväntningar om verksamheten äldreomsorgs kapacitet idag och om 15 år. Jag vill tillägga att kommunen Graz i Österrike svarade på frågan om offentlig hemtjänst idag och om 15 år att det inte finns någon offentlig hemtjänst i Graz. Graz ville heller inte ge en bedömning om verksamhetens utfrandekapacitet om 15 år, därav de saknade staplarna för kommunen. I Graz anses utförandekapaciteten på privata och offentliga äldreboenden vara acceptabla och även något högre för privat hemtjänst idag. Tyvärr kan detta inte vägas mot den offentliga hemtjänsten eftersom den inte existerar i Graz. Vi kan bara säga att offentligheten i Graz är nöjda med privata aktörer och att privata aktörer inom hemtjänst inte fungerar som ett alternativ till offentliga utan är det enda alternativet.

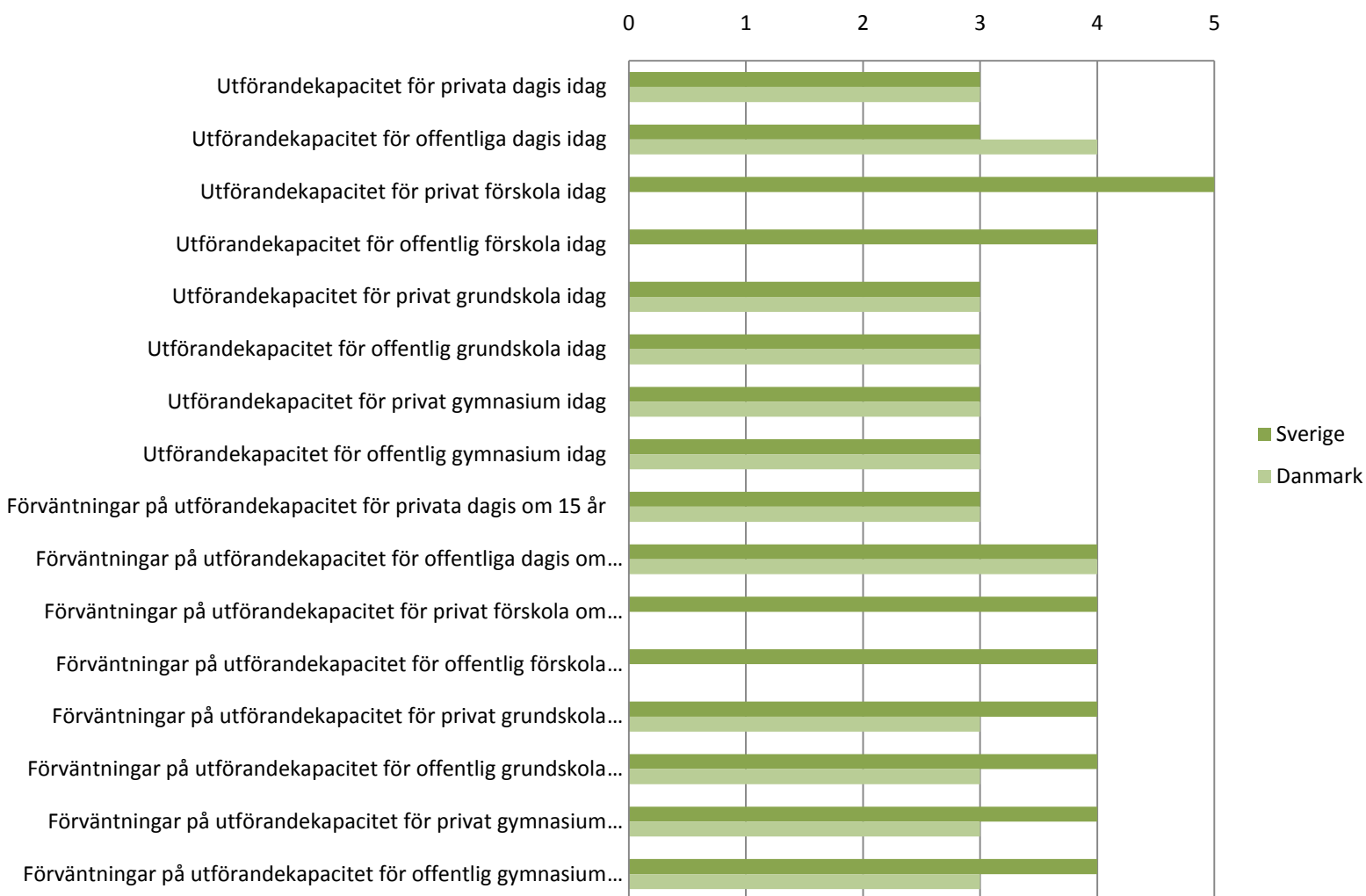
I Aalborg kommun är förväntningarna antingen acceptabla för privata äldreboenden och högre för offentliga äldreboenden. Privat hemtjänst presterar bättre än offentlig enligt undersökningen idag men på frågorna om förväntningarna på utförandekapaciteten om 15 år rankas både privata och offentliga äldreomsorgsfunktioner högre än acceptabla.

I Jönköpings kommun rankas både de offentliga och privata äldreboenden högre i deras utförandekapacitet. Det skall tilläggas att Jönköpings kommun idag endast har två fristående äldreboenden i kommunen. Hemtjänsten i Jönköping sker idag endast offentligt, den får ett högre betyg och den förväntas hålla samma standard även om 15 år. Eftersom det i dags datum inte finns privat hemtjänst kan ett utlåtande inte ges idag eller om 15 år. Som sagts tidigare kommer privata aktörer inom hemtjänst efter den 1 januari 2009. Svaranden från undersökningen ville inte ge sin bedömning på privata aktörer om 15 år, bara att den tror att andelen privata aktörer kommer att öka och skapa konkurrens gentemot kommunen. Svaranden tillägger även att framtida politisk styrning kommer att påverka hur andelen privata och offentliga aktörer kommer att se ut.

Kategori: Utförandekapacitet för kommunerna inom skol- och barnoms: Svar från undersökning
Gradering: 1 = betydligt lägre 2 = något lägre; 3 = samma nivå 4 = något högre 5 = betydligt högre

Tabell 27 Kommuners utförandekapacitet för skol- och barnomsorg

Kommuners utförandekapacitet: skol- och barnomsorg

Data från egen enkätundersökning

På grund av det stora bortfallet av svar på enkäten är det endast möjligt att jämföra skol- och barnomsorgsverksamheten för kommunen Aalborg i Danmark och Jönköpings kommun i Sverige. Det kan ändå bli en intressant jämförelse mellan två nordiska system med stor offentlig sektor. Danmark ger generellt den egna skol- och barnomsorgen ett lägre betyg än äldreomsorgen. Utförandekapaciteten är acceptabel inom stort sett alla verksamheter, offentliga såväl som privata. Den enda verksamheten som får ett högre betyg är dagisverksamheten idag och om 15 år. Det bör också noteras att det saknas svar för några av frågorna om verksamheterna dagis och förskola om 15 år.

Jönköpings kommun har en annan syn på den egna verksamheten. Utförandekapaciteten idag bedöms som acceptabel och till och med högre för verksamheten privat och offentlig förskola. Den privata förskolan bedöms till och med mycket högre för sin utförandekapacitet. Det är ock-

så en klar majoritet för att bedömningen om framtida utförandekapacitet är högre än acceptabelt för i stort sett alla verksamheter, privata som offentliga.

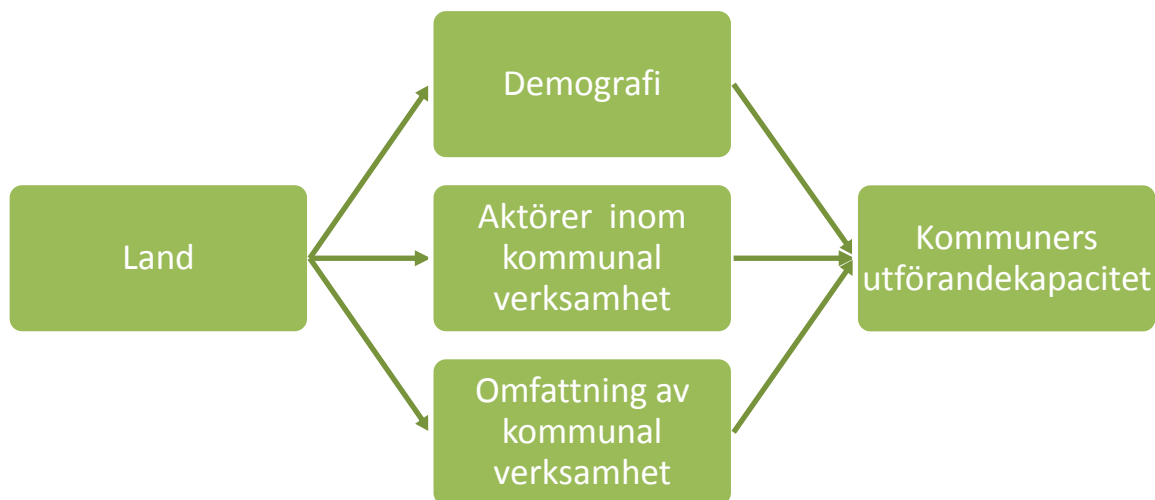
Vad som redovisats hittills är kommunernas utlåtande om den egna verksamheten och dess utförandekapacitet. För att anknyta till den modell med variabler som förklarar kommunernas utförandekapacitet följer en genomgång av hur de tre variablerna kan påverka kommunerna och deras utförandekapacitet. genomgången kommer att inkludera de källor som tidigare beskrivits i respektive kapitel.

I detta fall är min åsikt att faktorn demografi spelar den viktigaste rollen för kommuners utförandekapacitet. Den faktorn innehåller landets befolkningsutveckling som i sin tur hänger ihop med andelen av befolkningen som i framtiden skall försörja den åldrande befolkningen. Kommunernas möjlighet att behålla välfungerande verksamheter även i en framtida åldrande kommun kräver att skatteintäkterna behålls konstanta och i många fall att de även ökar. I de nordiska länderna med stor offentlig sektor där skattemedlen är direkt finansierade av kommunernas verksamhet kommer en minskad arbetande befolkning få stora konsekvenser för kommunernas utförandekapacitet. Detta kan i ett vidare perspektiv frambringa en större efterfrågan på privata aktörer som ett alternativ till den offentliga. I samtliga av de nordiska kommunerna tror man att den privata andelen av aktörer kommer att öka i framtiden, vilket kan avhjälpa trycket på de offentliga resurserna. Här i Jönköpings Kommun är det från och med 1 januari 2009 nu tillåtet med privata aktörer inom hemtjänsten och faller det väl ut är det ingen omöjlighet att den privata andelen av aktörer kommer att öka i framtiden även i Jönköpings kommun.

Den demografiska utvecklingen är den mest signifikanta faktorn för kommunernas utförandekapacitet. Även privata aktörer som diskuterades ovan kan erbjuda alternativ när offentliga resurser krymper i framtiden samtidigt som efterfrågan ökar. Faktorn kostnader för kommunernas verksamhet hänger även den samman med demografi då ett minskat antal arbetande skattebetalare kan finansiera kommunala verksamheter. Jag tror att nordiska kommuner måste vara mer tillåtande till andra alternativ än de offentliga för att klara av den ökande efterfrågan och kostnadsökningar på verksamheter inom äldreomsorg.

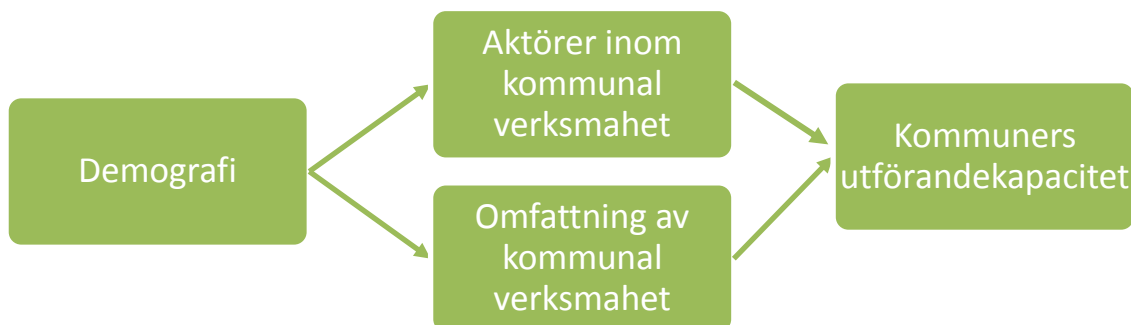
7 Diskussion

Kommuners utförandekapacitet är ett begrepp som innehåller så mycket mer än vad som tagits upp i denna uppsats. Utförandekapaciteten kommer nu diskuteras utifrån det fakta som finns kring respektive variabel. Kan man överhuvudtaget diskutera kommuners utförandekapacitet med hjälp av variablerna demografi, aktörer och kostnader? Ja till viss del kan dessa variabler tillföra något i diskussionen om kommunernas roll och verksamhet i ett åldrande Europa

Det finns en inbördes påverkan mellan de tre faktorerna. Demografifaktorn påverkar mest kommunernas utförandekapacitet, men den påverkar också faktorn aktörer då en ökad äldre befolkning ger större efterfrågan på tjänster inom äldreomsorg. Privata aktörer kommer därför ha en mer betydande roll i framtiden. Demografifaktorn påverkar även omfattning av kommunal verksamhet i den mån att ett sviktande underlag för inkomster på skatt för kommunerna gör att det krävs mer pengar än det finns för att tillhandahålla en bra och effektiv äldreomsorg.

Det beroende faktorn kommuners utförandekapacitet påverkas av alla tre oberoende faktorer, men störst inverkan har ändå demografifaktorn. En alternativ modell till den som återfinns ovan vore denna, där demografi är den största oberoende faktorn som påverkar två mindre beroenden faktorer, som i sin tur påverkar den slutliga beroende faktorn, utförandekapacitet. Denna modell kan ge en mer rättvis bild av hur viktig faktorn demografi faktiskt är. Den har en stor inverka på alla variabler och är den största faktorn som påverkar kommunernas utförandekapacitet.

7.1 Demografi

Variabeln demografi handlar dels om relationen mellan nativitet och mortalitet, men också om fördelning av ålderskategorier idag och i framtiden. Det allra mest avgörande för kommunens verksamhet är att det faktiskt finns arbetande människor som betalar skatt för att kommunen skall kunna producera verksamheterna skol- och barnomsorg samt äldreomsorg. Inom Europa sker inom kort en generationsväxling när babyboom generationen (40-talisterna) skall gå i pension och den yngre generationen skall ta vid. Beroenderelationen mellan personer <65 år och personer i arbetsför ålder 15-64 år kommer att öka för alla kommuner observerade i denna uppsats samt att antalet personer < 85 år kommer att öka. Alla kommunerna kommer att uppleva en demografiförändring samt en ökad beroenderelation. Jag kommer endast att analysera kommunerna Jönköping, Aalborg samt Graz eftersom det finns enkätunderlag för detta.

I Jönköpings kommun tror man på en något högre nativitet än mortalitet om 15 år. Detta bevisas även av siffrorna från eurostat då antalet barn per kvinna totalt i Sverige ligger högt idag och kommer ligga högst av alla länder enligt figuren på sid.21. Att barnafödandet förväntas gå upp i kommunen är positivt då en ökad befolkningstillväxt i de lägre åldrarna i kommunen innebär fler som kan bidra med försörjning av äldre och yngre. Enligt beroenderelationen förväntas den stiga från 2007 års 26,4 till 31,5 år 2015, alltså om 8 år. Denna ökning är relativt markant och innebär att samma antal människor i arbetsför ålder kommer att behöva försörja fler äldre än idag. Det går idag ca 1 åldring på 4 personer i arbetsför ålder men om 8 år kommer det gå ca 1 åldring på 3 personer i arbetsför ålder. Att kommunen även tror att det kommer vara fortsatt högre nativitet innebär att ålderskullarna inom skol- och barnomsorg kommer att öka. Detta kommer att innebära verksamheten kommer möta ett fortsatt stor efterfrågan. Variabeln demografi påverkar därför Jönköpings kommun i den mån att även om befolkningen kommer att öka, så är det nationella värdet för beroenderelationen att fler äldre kommer att vara beroende på ett mindre antal arbetande personer om ca 15 år, samtidigt som en större efterfrågan kommer att ske på verksamhet inom skol- och barnomsorg

I Aalborgs kommun tror man att nativiteten är något högre än mortaliteten både idag och om 15 år. Detta innebär en fortsatt befolkningstillväxt i de lägre åldrarna för kommunen. Danmark nationellt ligger liksom Sverige högt på skalan av fertilitet och tros ligga runt 1,9 barn per kvinna i framtiden. Detta innebär även för Aalborg att verksamheter inom skol- och barnomsorg kommer att vara fortsatt efterfrågade. Nationellt i Danmark kommer beroenderelationen mellan arbetsföra människor och äldre människor att öka. Inte lika stor ökning väntas som i Sverige men relationen om 15 år kommer se ut att det går 1 åldring på 3 personer i arbetsför ålder. Variabeln demografi har i stort sett samma påverkan som för Jönköping med en fortsatt högre befolkningstillväxt som ger ökad efterfrågan på skol- och barnomsorgsfunktioner samtidigt som beroenderelationen för äldre kommer att öka.

I Graz kommun tror man på en signifikant lägre nativitet än mortalitet. Det innebär en befolkningsminskning i de lägre åldrarna. Österrike nationellt har en stabil beroenderelation med i princip konstanta värden av sin beroenderelation. Värdet ligger runt 1 åldring på 4 arbetsföra personer även år 2015. Det är först år 2030 som relationen stigit och är 1 åldring på 2,5 arbetsföra personer. Variabeln demografi påverkar kommunen i den grad att det tros bli en mindre efterfrågan på verksamheter inom skol- och barnomsorg medans beroenderelation kommer att vara i princip konstant om 15 år.

7.2 Aktörer inom kommunal verksamhet

Variabeln aktörer inom kommunal verksamhet har till största delen handlat om relationen mellan det privata och det offentliga. I den tabell på sid. 19 framgår den allmänna åsikten om hur hushållsmannskapet av sjukvården borde fördelas i ett antal europeiska länder.

I Danmark är det nationella stödet för statlig sjukvård högst med 89,7 %, tätt följt av Sverige med 81,1% medens Österrike hamnar längst ned på listan med 65,2 %. Österrike hamnar istället högst av de tre länderna för att stödja privat vård med 11,1 %. Det är även anmärkningsvärt att stödet för föreningar är större än för privata bolag, men det kan höra ihop med att kyrkan generellt i Österrike är en stor aktör för social service samt skola. Svenskar och danskar har ungefärligt lika stort stöd för privata alternativ inom vården, runt 9-10 %.

Hur påverkar variabeln aktörer inom kommunal verksamhet kommunernas utförandekapacitet? I Jönköping är andelen privata alternativ mycket lågt. Vid undersökningen framkom det att det endast finns två privata äldreboenden av drygt 30 i Jönköpings kommun. Av funktionen hemtjänst finns det idag ingen privat lösning, dock kommer kommunen att få dessa alternativ efter 1 januari 2009. Svaranden på enkäten tror dock att privata aktörer kommer att öka i framtiden men kan inte svara för hur mycket. I takt med att beroenderelationen stiger för åldringarna samt att efterfrågan på funktioner inom äldreomsorg ökar krävs det att kommunerna producerar denna verksamhet. Finns det svårigheter med försörjningen kan verksamheter som bekostas av kommunen få svårigheter att klara av den kommande efterfrågan. För verksamheterna inom skol- och barnomsorgen förväntas inte privata aktörer stiga, förutom i verksamheten privat gymnasieskola. Även om nativiteten tros vara fortsatt högre än mortaliteten tror inte svaranden att privata aktörer kommer att öka.

I Aalborg kommun är privata aktörer signifikant högre än offentliga inom äldreomsorg. Det tros även vara så om 15 år, även om relationen då endast tros vara något högre privata aktörer än offentliga. Inom skol- och barnomsorgen är relationen mellan privata och offentliga aktörer likande den i Jönköping. I tidsperspektivet på 15 år tros endast privata grundskolor och gymnasium bli lika många som de offentliga. För Danmarks del kommer inte beroenderelationen öka så markant som i Sverige, samtidigt som nativiteten fortsatt kommer vara hög. Att andelen privata alternativ är signifikant högre i Aalborg kan ställas i relation till danskarnas höga stöd för offentlig sjukvård, är det så att mångfalden är stor bland Aalborgs aktörer för äldreomsorg? I ett framtida perspektiv kan en ökad efterfrågan på äldrefunktioner spridas ut mer på offentliga och privata aktörer vilket gör att trycket på de offentliga alternativen kan minskas. Skol- och barnomsorgen förväntas vara ungefärlig som den är idag med ett huvudmannaskap som vilar främst hos det offentliga.

I Graz är privata aktörer även där signifikant högre än offentliga samt att det inte ens finns en offentlig hemtjänst enligt svarande på undersökningen. Det är också i Österrike som vi finner lägst stöd för offentligt huvudmannaskap för sjukvården samt att organisationer såsom kyrkan är stöttepelare för social verksamhet och skola. Graz tror på en högre mortalitet än nativitet vilket gör att det troligtvis kommer vara ett ökat antal brukare av äldrefunktioner i framtiden. Österrike är det land med mest konstant försörjning beroende idag och om 15 år vilket gör att kommunens utförandekapacitet ser ungerfärlig likadan ut om 15 år som den gör idag.

7.3 Omfattning av kommunal verksamhet

Kan utförandekapaciteten bero på hur mycket som spenderas på respektive verksamhet? I detta fall mäter denna variabel inte om kostnaderna är tillräckliga eller inte utan istället hur kostnaderna förändras under tidsperioden 15 år. Nationellt sett spenderar Sverige mest av de tre länderna på äldreomsorgen, Danmark tvåa och Österrike sist. För verksamheterna inom skol- och barnomsorg toppar Danmark, sedan Sverige och sist Österrike.

Det är kanske inte en överraskning att de två nordiska länderna med stor offentlig sektor spenderar mest pengar på dessa verksamheter, det är oftast så att just dessa två även tar upp mestadels av den kommunala budgeten. Att Sverige ändå spendera mest på äldreomsorg kan ha med att göra att den fortfarande sker främst inom den offentliga medans Danmark har signifikant fler

privata aktörer inom denna verksamhet. Detsamma gäller fast tvärt om för skol- och barnomsorgen då Danmark spenderar mer än Sverige på denna verksamhet.

För Jönköpings kommun tror svaranden på enkätundersökningen att kostnaderna kommer att öka i framtiden och framförallt inom skol- och barnomsorgen i de högre åldersverksamheterna. Svarande för äldreomsorgen vill inte ge sin bedömning men tror att kostnaderna kommer att öka. Kostnaderna är också förenade med skatteinkomster. Tidigare har beroenderelationen diskuterats flertalet gånger och kommer denna att öka för Sverige och Jönköping kan det bli svårare att täcka utgifterna. Är även offentliga aktörer mer dominerade än privata innebär det mer medel till dessa. Även kostnader för skol- och barnomsorgen förväntas öka och särskilt medel till den offentliga verksamheten. Dessa medel skall också plockas från kommunbudgeten och måste prioriteras tillsammans med äldreomsorgens behov av ökade medel.

För Aalborg kommun förväntas kostnaderna för äldreomsorgen även öka i framtiden, särskilt för äldreboenden. För verksamheterna inom skol- och barnomsorg förväntas kostnaderna förbli desamma även i framtiden. Danmarks förväntade beroenderelationen kommer att stiga i Danmark i takt med att kostnaderna kommer att öka. Både privata och offentliga aktörer förväntas få mer medel till verksamheterna och det skall sättas i relation till den skatteintäkt som kan förväntas från en minskad arbetsför befolkning i takt med att beroenderelationen ökar.

I Graz förväntas kostnaderna förbli desamma om 15 år som de är idag. Eftersom Österrike totalt sett har en knappt märkbar ökning av beroenderelationen till äldre är kommunens framtida utskifter relativt klara. Även om deras mortalitet kommer att öka och då äldre människor i äldrefunktioner syns inga kostnadsökningar i Graz kommun. Detta kan ha med och göra den höga andelen privata aktörer på marknaden som kommunen inte har kostnader för.

Hur ser då kommunerna själva på läget, och är det en bild som stämmer överrens med vad som diskuterats hittills?

Jönköpings kommun sätter det egna omdömet om deras äldreomsorg något högre än acceptabelt både för idag och förväntad utförandekapacitet? Svarande på enkäten anser att privata och offentliga aktörer gör ett lika bra jobb för de äldre i kommunen och kommer att fortsätta göra så även om 15 år. Oavsett om aktörerna gör ett bra jobb eller inte så krävs eftertanke om den egna verksamheten då trycket på äldreomsorg kommer bli kännbart då privata aktörer är mycket lågt i antal. Skol- och barnomsorgen anser även de att deras verksamheter gör ett acceptabelt jobb. Det är till och med så att privat förskola får mycket bättre än acceptabelt i omdöme av sin verksamhet medens samma verksamhet fast offentligt får nöja sig med ett betyg bättre än acceptabelt. Generellt sett tror svarande att alla verksamheter kommer att prestera bättre än acceptabelt om 15 år.

I Aalborg är det egna omdömet att verksamheten äldreomsorg presterar bättre än acceptabelt för såväl privat som offentlig aktör, dock får privata äldreboenden och offentlig hemtjänst betyget acceptabelt men att i framtiden kommer alla verksamheter prestera lika bra, bättre än acceptabelt. För verksamheten skol- och barnomsorg anser svaranden att verksamheten presterar acceptabelt och att endast offentligt dagis presterar bättre än acceptabelt. Detsamma gäller även för framtida antagande att verksamheten presterar acceptabelt och att endast offentlig dagisverksamhet presterar bättre än acceptabelt.

Graz kommun vill inte bedöma sig själva men svara ändå att verksamheten är acceptabel och att privat hemtjänst är bättre än acceptabelt. För framtiden vill svaranden inte ge sin bedömning. Graz är den kommun med stadigast beroenderelation och bedömer att kostnaderna kommer att var konstanta under en tidsperiod av 15 år. Dock kommer Österrike att uppleva en markant beroenderelation upp till 38 % år 2030 och att den ökningen kommer i princip ske under en kortare period av 15 år. De är också den kommun med stort antal privata aktörer vilket innebär ett lägre

tryck på offentlig verksamhet men kanske en desto större efterfrågan efter den typen av verksamhet under åren 2025 till 2030 då beroendekvoten växer snabbt.

Att kommuner har olika förutsättningar i form av demografi, huvudmannaskap och kostnader är tydligt, men alla kommuner måste ändå möta det faktum att vi blir allt äldre och de äldre blir fler. Enligt tabellen på sid. 15 för befolkningen inom EU's alla medlemsländer kommer befolkningsandelen av personer <65 år öka från 77 miljoner år 2004 till 129 miljoner år 2050. Samtidigt kommer personer i arbetsför ålder 15-64 år minska från 309 miljoner 2004 till 253 miljoner år 2050.

En slutbedömning efter denna studie är att kommunernas utförandekapacitet avgörs främst av en kedjereaktion där demografin agerar som den utlösande faktorn. Den kommande pensionsgenerationen med starten av 40-talisterna kommer att skapa ett glapp på arbetsmarknaden som måste ersättas med naturlig befolkningstillväxt men också med arbetskraftinvandring. Den naturliga befolkningstillväxten är inte tillräckligt hög som den borde vara eftersom det genomsnittliga antal barn per kvinna ligger långt under det optimala värdet av 2,1 barn per kvinna vilket inte är positivt för en framtida arbetande generation. Detta innebär som ett nästa steg i kedjan att kommunerna kommer att få minskade intäkter till att bedriva sin verksamhet. Detta skall ställas i relation till att kommunerna även tror att de delvis kommer att få ökade kostnader i framtiden vilket måste finansieras av skattemedel. Det tredje steget blir när efterfrågan på äldreomsorgsfunktioner ökar samtidigt som offentliga intäkter minskar då privata aktörer kommer ta fler positioner på marknaden.

Demografin ser som sagt mindre lovande ut gällande antalet barn födda per kvinna. På senare år har även trenden visat att allt fler kvinnor skaffar barn i senare tid i livet på grund av karriärsväl. Detta kan även innebära att kvinnor väljer att skaffa färre barn än om de hade skaffat barn tidigare i livet. Här finns en stor utmaning för kommunerna att skapa attraktiva lösningar med skol- och barnomsorg för att familjer som vill skaffa fler barn också skall känna att det är praktiskt möjligt. Skol- och barnomsorgen är även utsatt för fluktuationer mellan ålderskullarna. Ibland tvingas skolor skära ned på verksamhet på grund av bristande elevunderlag bara för att några år senare stå inför en ny våg av elever som skall ingå i verksamheten. Naturliga vågar av elevkullar kommer det finnas men kanske kan påverkan av den offentliga skolan minskas om det finns ett flertal aktörer som då möjliggör en större spridning av elevkullarna.

Det finns även andra faktorer som spelar in i kommunernas utförandekapacitet, och det är arbetslösheten. Även om det väntas stora pensionsavgångar kommer inte alla jobb att ersättas. Många arbeten kan komma att försvinna i omstruktureringar och nedskärningar i företag kan ske. I lågkonjunkturer som Sverige och övriga världen träffades av under hösten 2008 påverkas privata och offentliga arbetsgivare iden mån att nedskärningar måste ske och att arbetet för att åter komma tillbaka till en högkonjunktur kan ta flera år. Detta innebär att med en hög arbetslöshet krävs det fler resurser till arbetsförmedlingar och arbetslöshetskassor. Pengar från kommunen måste dit även om det finns ett sviktande skatteunderlag från den arbetande befolkningen. Detta är en faktor som bör finnas i åtanke när man diskuterar framtida kostnader för både äldreomsorgen såväl som skol- och barnomsorgen.

Kommunerna från undersökningen ser ändå gott på framtiden och har en god tilltro till den egna verksamheten inom både äldreomsorg samt skol- och barnomsorg. Jag hoppas bara att när dagarna kommer då frågor som rör våra äldre och försörjningskvoter blir högaktuella så finns det ett bra underlag där man tänkt till i banorna kring demografi, aktörer inom kommunal verksamhet samt kostnaderna för kommunal verksamhet.

Referenslista

Kapitel 2. Europeiska kommuners verksamhetsfördelning

Finland

Social- och hälsovårdsministeriet 2008, url-adress www.stm.fi

Uleåborgsstad 2008, url-adress www.ouka.fi

Undervisningsministeriet 2008, url-adress www.minedu.fi

Utbildningsstyrelsen 2008, url-adress www.oph.fi

Danmark

Aalborgkommun 2008 url-adress www.aalborgkommune.dk

Aalborg kommunale skolevaesen 2008, url-adress www.daks.dk

Folketinget 2008, url-adress www.folketinget.dk

Undervisningsministeriet 2008, url-adress www.uvm.dk

Velfærdsministeriet 2008, url-adress www.im.dk

Österrike

Federal Ministry for Education, Arts and Culture 2008, url-adress www.bmukk.gv.at

Federal Ministry for Education, the Arts and Culture
in cooperation with *Federal Ministry for Science and Research* "Development of education in Austria 2004-2007"

Eurofound 2008, url-adress www.eurofound.europa.eu

Italien

Provincia Autonoma di Trento 2007- "Support services for the single person, the couple, the family and motherhood" Assessorato alle Politiche per la Salute Servizio Organizzazione e qualità delle attività sanitarie, url-adress http://www.comune.trento.it/index_eng.htm

Springerlink 2007- "The mismatch between employment and child care in Italy" the impact of rationing Daniela Del Boca - Daniela Vuri Springer-Verlag 2007
url-adress <http://www.springerlink.com/content/c303492k37617648/>

Eurofound 2008- www.eurofound.europa

Istituto Nazionale di Documentazione per la Ricerca e l'Innovazione e la Ricerca Educativa 2005 - "The education system in Italy 2005" "Unità Italiana di Eurydice INDIRE Istituto Nazionale di Documentazione per la Ricerca e l'Innovazione e la Ricerca Educativa

Estland

Education and science 2008, url-adress
http://www.estonica.org/eng/lugu.html?menyy_id=798&kateg=42&alam=58&leht=1

Statskontoret 2002

Stat/kommunrelationer i Europa- En studie av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan den centrala, regionala och lokala nivån i nio europeiska länder 2002:22

url-adress

http://www.statskontoret.se/Statskontoret/Templates/PublicationPage____1002.aspx

Tartu kommun 2008, url-adress www.tartu.ee

Polen

Lidström, Anders "Kommunsystem i Europa" – Liber 2003

Statskontoret 2002

Stat/kommunrelationer i Europa- En studie av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan den centrala, regionala och lokala nivån i nio europeiska länder 2002:22

url-adress

http://www.statskontoret.se/Statskontoret/Templates/PublicationPage____1002.aspx

Kapitel 3 Demografi

Commission of the European Communities 2007, Commission staff working document

Europe's demographic future : facts and figures"

Brussels may 2007

Europeiska gemenskapens kommission 2006, "Europas demografiska framtid – en utmaning som öppnar möjligheter" Bryssel 2006

Eurostat 2008, url-adress www.epp.eurostat.ec.europa.eu

Kapitel 4 Aktörer inom kommunal verksamhet

Sveriges kommuner och landsting 2005, Rapport "Offentligt–privat partnerskap: Lägesbeskrivning"

Landstingsförbundet 2000, pressmeddelande "Få i Sverige och övriga Europa vill ha privatiserad hälso- och sjukvård" url-adress - <http://www.skl.se/artikel.asp?A=6139&C=2133>

Kapitel 5 Omfattning av kommunal verksamhet

Eurostat 2008, url-adress [www. epp.eurostat.ec.europa.eu](http://www.epp.eurostat.ec.europa.eu)

Jönköpings Kommun 2009, url- adress www.jonkoping.se

Kapitel 6 Kommuners utförandekapacitet

Eurofound 2008;*European quality of life survey 2003*

url-adress <http://www.eurofound.europa.eu/areas/qualityoflife/eqls/2003/eqls.htm>

Please just put one cross for each answer.

Demography, (ages 0-15 and 65-80)

1. Within your municipality today, is the rate of nativity higher or lower than the rate of mortality?

Significantly lower	somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

2. Within your municipality in 15 years, will the rate of nativity be higher or lower than the rate of mortality?

Significantly lower	somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

Actor within the municipal service

3. According to you, how is the amount of private kindergarten compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

4. According to you, how is the amount of private pre-school (6 years old) compared to public ones today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

5. According to you, how is the amount of privately elementary school (from 7 years old up to 15) compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

6. According to you, how is the amount of privately high-schools compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

7. According to you, how is the total share of children distributed in private kindergartens compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

8. According to you, how is the total share of pupils distributed in private pre-schools compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

9. According to you, how is the total share of pupils distributed in private elementary school (age 7 to age 15) compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantlyhigher
☐	☐	☐	☐	☐

10. According to you, how is the total share of pupils distributed in private high-schools compared to public today?

Bilgor

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

11. According to you, what will the share of private kindergartens be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

12. According to you, what will the share of private pre-school be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

13. According to you, what will the share of private elementary schools (age 7-age 15) be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

14. According to you, what will the share of private high-school be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

The cost of municipal service

15. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* kindergartens (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

16. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* kindergartens?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

17. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* pre-schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

18. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* pre-schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

19. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* elementary schools (if they receive any benefits)?

Bilgor

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

20. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* elementary schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

21. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* high schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

22. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* high schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

23. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* kindergartens (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

24. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* kindergartens?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

25. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* pre-schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

26. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* pre-schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

27. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* elementary schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

28. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* elementary schools?

Bilgor

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

29. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* high schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

30. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* high schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

The performance capacity of the municipality

31. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of private kindergartens today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

32. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of public kindergartens today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

33. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of private pre-schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

34. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of public pre-schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

35. According to the municipal expectations on the elementary schools. What is your judgment on the performance of private elementary schools today?

36.

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

Bilgor

37. According to the municipal expectations on the elementary schools (age7-age15). What is your judgment on the performance of public elementary schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

38. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of private high schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

39. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of public high school today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

40. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of private kindergartens in 15 years?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

41. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of public kindergartens in 15 years?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

42. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of private pre-schools in 15 years?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

43. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of public pre-schools in 15 years?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

44. According to the municipal expectations on the elementary schools. What is your judgment on the performance of private elementary schools in 15 years?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

Bilagor

45. According to the municipal expectations on the elementary schools (age7-age15). What is your judgment on the performance of public elementary schools in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

46. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of private high schools in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

47. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of public high school in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

Bilaga 2 Enkätundersökning äldreomsorg

Please just put one cross for each answer.

Demography, (ages 0-15 and 65-80)

1. Within your municipality today, is the rate of nativity higher or lower than the rate of mortality?

Significantly lower somewhat lower Evenly Somewhat higher significantlyhigher

2. Within your municipality in 15 years, will the rate of nativity be higher or lower than the rate of mortality?

Significantly lower somewhat lower Evenly Somewhat higher significantlyhigher

Actor within the municipal service

3. According to you, how is the amount of private kindergarten compared to public today?

Significantly lower Somewhat lower Evenly Somewhat higher Significantlyhigher

4. According to you, how is the amount of private pre-school (6 years old) compared to public ones today?

Significantly lower Somewhat lower Evenly Somewhat higher Significantlyhigher

5. According to you, how is the amount of privately elementary school (from 7 years old up to 15) compared to public today?

Significantly lower Somewhat lower Evenly Somewhat higher Significantly higher

Bilgor

6. According to you, how is the amount of privately high-schools compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

7. According to you, how is the total share of children distributed in private kindergartens compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

8. According to you, how is the total share of pupils distributed in private pre-schools compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

9. According to you, how is the total share of pupils distributed in private elementary school (age 7 to age 15) compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

10. According to you, how is the total share of pupils distributed in private high-schools compared to public today?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

11. According to you, what will the share of private kindergartens be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

12. According to you, what will the share of private pre-school be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

13. According to you, what will the share of private elementary schools (age 7-age 15) be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

14. According to you, what will the share of private high-school be compared to public in 15 years?

Significantly lower	Somewhat lower	Evenly	Somewhat higher	Significantly higher
☐	☐	☐	☐	☐

The cost of municipal service

Bilagor

15. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* kindergartens (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

16. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* kindergartens?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

17. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* pre-schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

18. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* pre-schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

19. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* elementary schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

20. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* elementary schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

21. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *private* high schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

22. According to you, what share of the annual municipal budget today is allocated to the *public* high schools?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
☐	☐	☐	☐	☐

23. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* kindergartens (if they receive any benefits)?

0 - 5 %	11-14 %	15 -19%	20 – 24%	25 - 29%
---------	---------	---------	----------	----------

Bilagor

24. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* kindergartens?

0 - 5 % 11-14 % 15 -19% 20 – 24% 25 - 29%

25. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* pre-schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 % 11-14 % 15 -19% 20 – 24% 25 - 29%

26. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* pre-schools?

0 - 5 % 11-14 % 15 -19% 20 – 24% 25 - 29%

27. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* elementary schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 % 11-14 % 15 -19% 20 – 24% 25 - 29%

28. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* elementary schools?

0 - 5 % 11-14 % 15 -19% 20 – 24% 25 - 29%

29. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *private* high schools (if they receive any benefits)?

0 - 5 % 11-14 % 15 -19% 20 – 24% 25 - 29%

30. According to you, what share of the annual municipal budget in 15 years will be allocated to the *public* high schools?

0 - 5 % 11-14 % 15 -19% 20 – 24% 25 - 29%

The performance capacity of the municipality

31. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of private kindergartens today?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

Bilgor

32. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of public kindergartens today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

33. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of private pre-schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

34. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of public pre-schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

35. According to the municipal expectations on the elementary schools. What is your judgment on the performance of private elementary schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

36. According to the municipal expectations on the elementary schools (age7-age15). What is your judgment on the performance of public elementary schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

37. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of private high schools today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

38. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of public high school today?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

39. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of private kindergartens in 15 years?

Much lower	Lower	Acceptable	Higher	Much higher
☐	☐	☐	☐	☐

Bilgor

40. According to the municipal expectations on the kindergartens. What is your judgment on the performance of public kindergartens in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

41. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of private pre-schools in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

42. According to the municipal expectations on the pre-schools. What is your judgment on the performance of public pre-schools in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

43. According to the municipal expectations on the elementary schools. What is your judgment on the performance of private elementary schools in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

44. According to the municipal expectations on the elementary schools (age7-age15). What is your judgment on the performance of public elementary schools in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

45. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of private high schools in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher

46. According to the municipal expectations on the high schools. What is your judgment on the performance of public high school in 15 years?

Much lower Lower Acceptable Higher Much higher
